

MANJINSKI **FORUM**

POSEBNO IZDANJE

Priručnik

SUDJELOVANJE NACIONALNIH MANJINA U JAVNOM ŽIVOTU I DONOŠENJU ODLUKA NA LOKALNOJ I REGIONALNOJ RAZINI

IZAZOVI I MOGUĆNOSTI ZA UNAPRJEĐENJE STANJA

MANJINSKI FORUM – posebno izdanje
Priručnik
SUDJELOVANJE NACIONALNIH MANJINA U JAVNOM ŽIVOTU I
DONOŠENJU ODLUKA NA LOKALNOJ I REGIONALNOJ RAZINI
IZAZOVI I MOGUĆNOSTI ZA UNAPRIJEĐENJE STANJA

Nakladnik

Institut STINE

Šetalište Bačvice 10, 21000 Split, Hrvatska

Tel/fax ++ 385/ 21 / 488-945

Email: stina@st.t-com.hr, stina@zamir.net

Web : www.stina.hr

Za nakladnika

Stojan Obradović

Autor

Ljubomir Mikić

Suradnici

Davor Gjenero

Pero Jurišin

Urednik

Stojan Obradović

Grafička priprema

Marija Tudor

Tisak

ARAK d.o.o. - Omiš

Naklada

2000 komada

Split, 2026.

SADRŽAJ

POPIS PROPISA I DOKUMENATA S KORIŠTENIM KRATICAMA prema redoslijedu pojavljivanja u tekstu	5
UVOD	7
I. LOKALNA I PODRUČNA (REGIONALNA) SAMOUPRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	10
1.1. Nacionalni zakonski okvir i sadržaj prava na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu	10
1.2. Ustrojstveni oblici jedinica samouprave	12
1.3. Djelokrug rada jedinica samouprave	13
1.4. Unutarnje ustrojstvo jedinica samouprave	14
1.4.1. <i>Predstavničko tijelo</i>	14
1.4.2. <i>Izvršno tijelo</i>	16
1.4.3. <i>Upravna tijela</i>	17
1.5. Međusobna i međunarodna suradnja jedinica samouprave	18
II. ULOGA I SURADNJA MANJINSKIH I OSTALIH DIONIKA U OSTVARIVANJU MANJINSKIH INTERESA U JEDINICAMA SAMOUPRAVE	19
2.1. Uloga, status i djelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave	19
2.1.1. <i>Uloga i status vijeća i predstavnika nacionalnih manjina</i>	19
2.1.2. <i>Rad i djelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina</i>	20
2.2. Izazovi funkcioniranju i učinkovitom ostvarivanju uloge vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i prijedlozi za unaprjeđenje stanja	23
2.2.1. <i>Resursi i kapaciteti za rad i provođenje posebnih aktivnosti vijeća i predstavnika nacionalnih manjina</i>	24
2.2.2. <i>Prihvatanje uloge vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u procesima odlučivanja</i>	26
2.3. Međuodnosi i suradnja manjinskih dionika u unaprjeđivanju, očuvanju i zaštiti položaja, prava i sloboda nacionalnih manjina na razini jedinica samouprave	28
2.3.1. <i>Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i manjinske udruge</i>	29
2.3.2. <i>Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina</i>	30

2.3.3. <i>Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i članovi predstavničkih tijela jedinica samouprave iz reda nacionalnih manjina</i>	31
2.3.4. <i>Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i zamjenici načelnika, gradonačelnika, župana iz reda nacionalnih manjina</i>	31
2.3.5. <i>Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i saborski zastupnici nacionalnih manjina</i>	32
2.3.6. <i>Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i Savjet za nacionalne manjine</i>	32
III. NACIONALNI I MEĐUNARODNI IZVORI FINANCIRANJA PROGRAMA I AKTIVNOSTI OD INTERESA ZA NACIONALNE MANJINE NA RAZINI JEDINICA SAMOUPRAVE	34
3.1. <i>Izazovi planiranju i provođenju programa i aktivnosti od interesa za nacionalne manjine na razini jedinica samouprave</i>	34
3.2. <i>Mogući izvori financiranja programa i aktivnosti od interesa za nacionalne manjine na razini jedinica samouprave – izabrani primjeri</i>	35
3.2.1. <i>Jedinice samouprave</i>	35
3.2.2. <i>Savjet za nacionalne manjine</i>	37
3.2.3. <i>Ured Vlade Republike Hrvatske za ljudska prava i prava nacionalnih manjina</i>	37
3.2.4. <i>Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih</i>	38
3.2.5. <i>Agencija za elektroničke medije</i>	39
3.2.6. <i>Fondovi i programi Europske unije</i>	40
3.2.6.1. <i>Fondovi EU u okviru podijeljenog upravljanja</i>	40
3.2.6.2. <i>Programi EU</i>	43
3.2.7. <i>Matične države, domaće i inozemne zaklade, druge međunarodne organizacije...</i>	46
BILJEŠKA O AUTORU	47

POPIS PROPISA I DOKUMENATA S KORIŠTENIM KRATICAMA prema redoslijedu pojavljivanja u tekstu

Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina (NN, Međunarodni ugovori, 14/97)

Vijeće Europe, Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina i obrazloženje, hrvatska verzija (<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800c1307>)

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (NN, 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11) – UZPNM

Ustav Republike Hrvatske (NN, 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14)

Zakon o potvrđivanju Europske povelje o lokalnoj samoupravi (NN, Međunarodni ugovori, 14/97 i 4/08)

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN, 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12. 19/13 – pročišćeni tekst, 137/15. 123/17, 98/19 i 144/20) - ZOLPRS

Zakon o Gradu Zagrebu (NN, 62/01, 125/08, 36/09, 119/14, 98/19 i 144/20)

Zakon o lokalnim izborima (NN, 144/12, 121/16, 98/19, 42/20, 144/20 i 37/21) - ZOLI

Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN, 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15)

Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN, 127/17, 138/20, 151/22 i 114/23) - ZOFJLPRS

Zakon o sustavu državne uprave (NN, 66/19 i 15/23)

Zakon o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (NN, 25/19) – ZOIVPNM

Zakon o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (NN, 80/11, 34/12 i 98/19)

Savjetodavni odbor za OKZNM, Peto mišljenje o Hrvatskoj [ACFC/OP/V(2021)2] (<https://rm.coe.int/5th-op-croatia-hr-full-length/1680a6a475>)

Pravilnik o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina (NN, 8/24)

Vlada Republike Hrvatske, Operativni programi nacionalne manjine za razdoblje 2024.-2028. (<https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Operativni%20programi%20nacionalnih%20manjina%20za%20razdoblje%202024.-%202028..pdf>)

Vlada Republike Hrvatske, Izvješće o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. godinu za potrebe nacionalnih manjina (<https://ljudskaprava.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Izvjescje%20o%20provođenju%20UZPNM%20za%202023.%20godinu.pdf>)

Kriteriji financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina (NN, 129/24)

Obrazloženja posebnog dijela Financijskog plana Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za 2026. i projekcija za 2027. i 2028. (<https://pravamanjina.gov.hr/pristup-informacijama/financijski-dokument-ureda/financijski-plan-za-2026-godinu-i-projekcije-za-2027-i-2028-godinu/1297>)

Pravilnik o Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija (NN, 84/22)

Zakon o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj (NN, 116/21 i 31/25) - ZIOKFEURH

UVOD

Uključivanje nacionalnih manjina u javni život širih zajednica u kojima žive i njihovo sudjelovanje u procesima odlučivanja na nacionalnoj i lokalnim razinama predstavlja međunarodni standard zaštite manjina. Tako, na primjer, Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe (OKZNM) odredbom članka 15. zahtijeva od država stranaka da stvore uvjete nužne za učinkovito sudjelovanje osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama u kulturnom, društvenom i gospodarskom životu i javnim poslovima. U točki 80. Obrazloženja uz tekst OKZNM ukazuje se da je osnovni cilj ispunjavanja ove obveze poticanje na ostvarivanje stvarne ravnopravnosti između pripadnika nacionalnih manjina i pripadnika većinskog naroda. S tim u vezi, u Obrazloženju se navode i primjeri nekih mjera koje bi države u tom smislu mogle poduzimati: savjetovanje s pripadnicima nacionalnih manjina pri razmatranju zakonodavnih ili administrativnih mjera koje bi na mogle izravno utjecati na njih; uključivanje manjina u pripremu, provedbu i procjenu nacionalnih i regionalnih razvojnih planova i programa koji bi ih mogli utjecati na manjine; provođenje studija, zajedno s manjinama, radi procjene mogućeg utjecaja planiranih razvojnih aktivnosti na njih; učinkovito sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u procesima donošenja odluka i izabranim tijelima na nacionalnoj i lokalnoj razini; te decentralizirani ili lokalni oblici vlasti. Dakle, OKZNM-om se ne nameće usvajanje univerzalnog modela učinkovitog sudjelovanja nacionalnih manjina koji bi bio opće prihvatljiv i opće primjenjiv u svim državama strankama, već im prepušta da u skladu s osnovnim ciljem poduzimanja ove mjere, uzimajući u obzir specifične okolnosti, mogućnosti i potrebe pojedine države, samostalno uredi ostvarivanje ovog prava.

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina iz prosinca 2002. g. (UZPNM), Republika Hrvatska normativno je uredila nacionalni model uključivanja i sudjelovanja nacionalnih manjina u širem javnom životu i donošenju odluka na nacionalnoj i lokalnoj razini. Tako se UZPNM-om, između ostalog, na nacionalnoj razini nacionalnim manjinama jamči zastupljenost njihovih izabranih predstavnika u Hrvatskom saboru. Uređeno je i pravo na zastupljenost manjina u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima. Radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, a osobito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina osnovan je Savjet za nacionalne manjine. Na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave jamči se pravo na zastupljenost nacionalnih manjina u općinskim i gradskim vijećima i županijskim skupštinama, kao i u njihovim izvršnim i upravnim tijelima. Sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima jedinica samouprave ostvaruje se putem izabranih vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

...

Izrada ove publikacije potaknuta je potrebom za daljnjim snaženjem kapaciteta vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i njihovim odgovarajućem pozicioniranjem i prihvaćanjem kao relevantnih partnera vlastima jedinica samouprave. Sadržaj publikacije fokusira se na teme od značaja za djelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, ali u kratkim crtama razmatra i djelovanje drugih manjinskih aktera i njihove međusobne odnose na lokalnoj i nacionalnoj razini. Publikacija se nadovezuje se na priručnik "Nacionalne manjine u lokalnoj i regionalnoj samoupravi", kojeg je Institut STINE objavio potkraj 2024. g., uz potporu Savjeta za nacionalne manjine. Sadržaj Priručnika usredotočen je na predstavljanje zakonskog okvira i normi kojima su uređeni izbori, djelovanje i rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kao i pitanja vezana uz ostvarivanje zajamčene zastupljenosti manjina u predstavničkim, izvršnim i upravnim tijelima jedinica samouprave te u izvršnim tijelima državne uprave i pravosuđu. Dio Priručnika posvećen je predstavljanju novousvojenih Kriterija financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina Savjeta za nacionalne manjine iz studenoga 2024. g., kao sadržaj od specifičnog značaja za udruge nacionalnih manjina i financiranje njihovog rada na prakticiranju i daljnjem razvijanju programa kulturne autonomije manjina, uključujući one koje se planiraju i provode radi ostvarivanja manjinskih prava i interesa na lokalnoj i regionalnoj razini.

...

Ova publikacija je sadržajno podijeljena u tri tematske cjeline, koje nisu obrađene u Priručniku iz 2024. g. Stoga, za relevantne teme, odnosno relevantni zakonodavni okvir, norme i dokumente koji nisu obuhvaćeni ovom publikacijom upućujemo na Priručnik koji je dostupan na portalima Savjeta za nacionalne manjine RH i Instituta STINE : <https://savjet.nacionalne-manjine.info/files/flipping-books/forum-2024/index.html> i <https://www.stina.hr/wp-content/uploads/2025/01/PrirucnikFINAL-za-portal-2.pdf>

Budući da je osnovna uloga vijeća i predstavnika nacionalnih manjina ostvarivanje prava na sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima, kvaliteta i učinkovitost njihovog djelovanja nedvojbeno ovisi i o poznavanju i razumijevanju osnova sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno sustava u okviru kojeg funkcioniraju i ostvaruju svoju specifičnu savjetodavnu ulogu u okviru zakonom uređenog djelokruga. Prva tematska cjelina publikacije je stoga posvećena kratkom predstavljanju i razmatranju zakonskog okvira koji uređuje lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, uključujući norme koje uređuju pravo na samoupravu; ustrojstvene oblike i djelokrug rada jedinica samouprave; unutarnji ustroj i rad i djelovanje tijela jedinica samouprave; međusobnu i međunarodnu suradnju jedinica samouprave.

U okviru druge tematske cjeline razmatraju se: zakonski okvir koji uređuje položaj i djelovanje vijeća i predstavnika u jedinicama samouprave; aktualni izazovi i pitanja vezana uz obnašanje i ostvarivanje ciljeva njihovih mandata; te uloge, međudnosi,

izazovi i mogućnosti suradnje različitih manjinskih dionika (vijeća i predstavnici nacionalnih manjina, manjinske udruge, koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, lokalni vijećnici i zamjenici načelnika / gradonačelnika / župana iz reda nacionalnih manjina, saborski zastupnici nacionalnih manjina, Savjet za nacionalne manjine) u unaprjeđivanju, očuvanju i zaštiti položaja, prava i sloboda nacionalnih manjina na razini jedinica samouprave.

U posljednjoj, trećoj, tematskoj cjelini u osnovnim se crtama razmatraju pojedini mogući nacionalni i međunarodni fondovi i izvori te uvjeti financiranja projekata i programa lokalnih manjinskih aktera, konkretno vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i manjinskih udruga kako onih usmjerenih na unaprjeđenje ostvarivanja zajamčenih prava i zadovoljavanja specifičnih potreba nacionalnih manjina na lokalnoj razini, tako i onih od interesa za širu lokalnu zajednicu.

Pri obradi pojedinih tema obuhvaćenih publikacijom korišteni su, između ostalih izvora informacija, sadržaji intervjua s brojnim manjinskim dionicima, koji su tijekom 2024. i 2025. godine provedeni u okviru STINA-inog projekta "Izazovi i dileme manjinske politike - Nacionalne manjine u lokalnoj i regionalnoj samoupravi". Intervjui su objavljeni i dostupni na: <https://www.stina.hr/category/intervjui/>

I.

LOKALNA I PODRUČNA (REGIONALNA) SAMOUPRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

1.1. Nacionalni zakonski okvir i sadržaj prava na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu

Pravo građana na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu uređeno je i jamči se **Ustavom Republike Hrvatske**. Ustavom su, u okviru Poglavlja VI.: Mjesna, lokalna i područna (regionalna) samouprava (članci 128.-131.), utvrđeni okvir i opća načela za ostvarivanje predmetnog prava.

Ustav Republike Hrvatske ne sadrži jasno određen pojam lokalne i područne (regionalne) samouprave. Međutim, odgovor na to pitanje pruža Europska povelja o lokalnoj samoupravi Vijeća Europe, koja pod lokalnom samoupravom podrazumijeva *“pravo i mogućnost lokalnih jedinica da, u okvirima određenim zakonom, uređuju i upravljaju, uz vlastitu odgovornost i u interesu lokalnog pučanstva, bitnim dijelom javnih poslova”* (stavak 1. članka 3. Povelje). Republika Hrvatska je država stranka Povelje. Povelja je potvrđena **Zakonom o potvrđivanju Europske povelje o lokalnoj samoupravi**.

Ustavom je utvrđeno da se pravo na samoupravu ostvaruje preko lokalnih, odnosno područnih (regionalnih) predstavničkih tijela koja su sastavljena od članova izabраних na slobodnim i tajnim izborima na temelju neposrednog, jednakog i općega biračkog prava. Osim posredno, građanima je Ustavom utvrđena i mogućnost neposrednog sudjelovanja u upravljanju lokalnim poslovima, putem zborova, referendumā i drugih oblika neposrednog odlučivanja u skladu sa zakonom i statutom jedinice samouprave.

Ustav nadalje određuje općine i gradove kao ustrojstvene oblike jedinica lokalne samouprave te županije kao ustrojstveni oblik jedinica područne (regionalne) samouprave. Općine i gradovi obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, dok županije obavljaju poslove od područnog (regionalnog) značenja. Jedinicama samouprave su utvrđena prava da samostalno uređuju i prilagode svojim potrebama i mogućnostima svoje unutarnje ustrojstvo i djelokrug svojih tijela; da samostalno obavljaju poslove iz svog djelokruga pri čemu podliježu samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti ovlaštenih državnih tijela; te da ostvaruju vlastite prihode i njima slobodno raspolažu u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga.

Ustavom je propisana i mogućnost da se u naselju ili dijelu naselja osnivaju oblici mjesne samouprave.

...

Ustavom uređeni pravni okvir i opća načela za ostvarivanje prava na samoupravu razrađeni su:

- **Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (ZOLPRS)**, koji uređuje jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktima i radom te druga pitanja od značenja za njihov rad;
- **Zakonom o Gradu Zagrebu**, koji uređuje položaj, djelokrug i ustrojstvo Grada Zagreba, glavnog grada Republike Hrvatske;
- **Zakonom o lokalnim izborima (ZOLI)**, koji uređuje izbore članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i izbore općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika u jedinicama u kojima se zamjenici biraju sukladno odredbama ZLPRS-a;
- **Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj**, koji utvrđuje područno ustrojstvo Republike Hrvatske te određuje područja svih županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, njihove nazive i sjedišta, način utvrđivanja i promjene granica općina i gradova, postupak koji prethodi promjeni područnog ustrojstva i druga pitanja od značaja za područno ustrojstvo jedinica samouprave;
- **Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (ZOFJLPRS)**, koji uređuje izvore sredstava i financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica samouprave, raspodjelu prihoda od poreza na dohodak, fiskalno izravnanje jedinica samouprave te financiranje decentraliziranih funkcija.

Pitanja vezana uz obavljanje pojedinih poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica samouprave i/ili poslova iz izvornog djelokruga državne uprave koji su povjereni jedinicama samouprave, odnosno prava i obveze jedinica u obavljanju tih poslova u pojedinim upravnim područjima uređeni su posebnim zakonima (npr. Zakonom o prostornom uređenju, Zakonom o gradnji, Zakonom o komunalnom gospodarstvu, Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju, Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Zakonom o socijalnoj skrbi, Zakonom o vatrogastvu, Zakonom o zaštiti potrošača i dr.).

Poslovi koje jedinice samouprave obavljaju u okviru svog djelokruga razmatraju se u nastavku teksta, u odjeljku 1.3. DJELOKRUG RADA JEDINICA SAMOUPRAVE.

1.2. Ustrojstveni oblici jedinica samouprave

Ustrojstveni oblici jedinica samouprave utvrđeni Ustavom – općine i gradovi na lokalnoj i županije na područnoj (regionalnoj) razini – razrađeni su ZOLPRS-m, kojim su uređeni i kriteriji po kojima se isti razlikuju:

- **Općina** je jedinica lokalne samouprave koja se osniva, u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva;
- **Grad** je jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije te svako mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, a predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. Iznimno, gdje za to postoje posebni razlozi (povijesni, gospodarski, geoprometni), gradom se može utvrditi i mjesto koje ne zadovoljava pobrojane uvjete. U sastav grada mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu te su s njim povezana dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovništva od lokalnog značenja;
- ZLPRS-om je uređena i kategorija **“veliki grad”**, koji je jedinica lokalne samouprave koja je ujedno gospodarska, financijska, kulturna, zdravstvena, prometna i znanstvena središta razvitka šireg okruženja i ima više od 35.000 stanovnika;
- **Županija** je jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu;
- **Grad Zagreb**, kao glavni grad Republike Hrvatske, posebna je jedinica samouprave koja istovremeno ima položaj i ovlasti i grada i županije. Poseban položaj, djelokrug i ustrojstvo Grada Zagreba uređeni su Zakonom o Gradu Zagrebu.

Sve jedinice lokalne i jedinice regionalne (područne) samouprave često se podvode pod jedinstveni, zajednički naziv – jedinice samouprave.

U Republici Hrvatskoj je ukupno 576 jedinica samouprave. Konkretno, osnovano je 428 općina i 127 gradova (uključujući i velike gradove), odnosno ukupno 555 jedinica lokalne samouprave. Jedinice područne (regionalne) samouprave čini 20 županija i Grad Zagreb, koji ima status grada i županije.

ZLPSR-om je razrađena i ustavna odredba o mogućnosti osnivanja ustrojstvenih oblika mjesne samouprave u naselju ili dijelu naselja. S tim u vezi, ZLPSR propisuje mogućnost ostvarivanja neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na njihov život preko mjesnih odbora i gradskih četvrti ili kotareva. Ovi se ustrojstveni oblici mjesne samouprave mogu osnovati statutom općine ili grada za naselje, više međusobno povezanih manjih naselja, za dio većeg naselja, odnosno za područje koje predstavlja gradsku, gospodarsku i društvenu cjelinu i koje je povezano zajedničkim interesima građana. Mjesni odbori, gradske četvrti i gradski kotarevi imaju pravnu osobnost.

1.3. Djelokrug rada jedinica samouprave

Djelokrug poslova jedinica samouprave uređen je ZLPRS-om, a obavljaju ih upravna tijela jedinica samouprave.

U okviru svog djelokruga rada jedinice samouprave obavljaju dvije vrste poslova:

- poslove iz svog samoupravnog (izvornog) djelokruga, odnosno sve poslove od lokalnog, odnosno regionalnog značenja, osim onih koji su Ustavom i zakonom utvrđeni kao poslovi u izričitoj nadležnosti tijela državne uprave. U obavljanju tih poslova jedinice djeluju samostalno i podliježu samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti nadležnih državnih tijela. Za potrebe i u okviru obavljanja poslova iz svog samoupravnog jedinice ostvaruju vlastite prihode, kojima slobodno raspoložu. Izvori sredstava i financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica uređeni su ZOFJLPRS-om;
- poslove iz tzv. prenesenog djelokruga, odnosno poslove državne uprave koji su posebnim zakonima povjereni jedinicama samouprave. Kao i kod obavljanja poslova iz samoupravnog djelokruga, obavljanje poslova iz prenesenog djelokruga podliježe nadzoru ustavnosti i zakonitosti koji obavljaju ovlaštena državna tijela. Prava i obveze tijela jedinica u obavljanju povjerenih poslova iz izvornog djelokruga državne uprave uređeni su Zakonom o sustavu državne uprave. Troškovi obavljanja povjerenih poslova podmiruju se iz sredstava državnog proračuna.

Poslovi koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave obavljaju u okviru svog samoupravnog djelokruga razrađeni su ZLPRS-om:

Općina i grad	Veliki grad i grad sjedište županije	Županija
<ul style="list-style-type: none"> • uređenje naselja i stanovanje, • prostorno i urbanističko planiranje, • komunalno gospodarstvo, • briga o djeci, • socijalna skrb, • primarna zdravstvena zaštita, • odgoj i osnovno obrazovanje, • kultura, tjelesna kultura i šport, • zaštita potrošača, • zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, • protupožarna i civilna zaštita, • promet na svom području, • te ostali poslovi sukladno posebnim propisima. 	<ul style="list-style-type: none"> • uređenje naselja i stanovanje, • prostorno i urbanističko planiranje, • komunalno gospodarstvo, • briga o djeci, • socijalna skrb, • primarna zdravstvena zaštita, • odgoj i obrazovanje, • kultura, tjelesna kultura i sport, • zaštita potrošača, • zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, • protupožarna i civilna zaštita, • promet na svom području, • održavanje javnih cesta, • izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju, te provedbu dokumenata prostornog uređenja • te ostali poslovi sukladno posebnim propisima. 	<ul style="list-style-type: none"> • obrazovanje, • zdravstvo, • prostorno i urbanističko planiranje, • gospodarski razvoj, • promet i prometnu infrastrukturu, • održavanje javnih cesta, • planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, • socijalnih i kulturnih ustanova, • izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju • te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikoga grada, • te ostali poslovi sukladno posebnim propisima.

...

Posebnim zakonima koji uređuju obavljanje pojedinih djelatnosti iz samoupravnog djelokruga jedinica samouprave, koji su predočeni u tablici gore, uređeni su poslovi koje su jedinice dužne organizirati (obvezni poslovi), kao i poslove koje jedinice mogu organizirati (fakultativni poslovi).

ZLPRS-om je propisana mogućnost da veliki gradovi i gradovi sjedišta županija obavljaju i pojedine poslove od područnoga (regionalnog) značaja iz samoupravnog djelokruga županije. Istim je Zakonom utvrđena mogućnost da se odlukom predstavničkog tijela općine ili grada pojedini poslovi iz njihovog samoupravnog djelokruga prenesu na županiju, odnosno na mjesnu samoupravu, ako je to u skladu sa statutom općine, odnosno grada i županijskim statutom. Nadalje propisano je i da županijska skupština, na zahtjev predstavničkog tijela općine ili grada i uz suglasnost Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, općini odnosno gradu može povjeriti obavljanje određenih poslova iz samoupravnog djelokruga županije na području jedinice samouprave, uz uvjet da ona može osigurati dovoljno prihoda za obavljanje tih poslova.

1.4. Unutarnje ustrojstvo jedinica samouprave

Tijela jedinice samouprave čine predstavničko tijelo, izvršno tijelo i upravno/a tijelo/a.

1.4.1. Predstavničko tijelo

Predstavnička tijela u jedinicama lokalne samouprave su općinska, odnosno gradska vijeća, a u županijama i Gradu Zagrebu županijske skupštine, odnosno Gradska skupština Grada Zagreba.

Predstavničko tijelo jedinice samouprave je tijelo preko kojeg građani jedinice ostvaruju pravo na samoupravu. Ono donosi akte u okviru djelokruga jedinice za koju je ustrojeno te obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i statutom jedinice.

...

Članstvo predstavničkog tijela čine predstavnici građana jedinice koji se biraju na slobodnim i tajnim izborima na temelju neposrednog, jednakog i općega biračkog prava. Redovni izbori za članove predstavničkog tijela održavaju se treće nedjelje u svibnju svake četiri godine.

Mandat članova i način rada predstavničkih tijela jedinica samouprave detaljno su razrađeni ZLPRS-om, dok su pitanja vezana za izbore i izbor članova predstavničkih tijela jedinica samouprave uređeni ZOLI-jem.

Broj članova predstavničkog tijela jedinice samouprave ovisi o ukupnom broju stanovnika svake pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave:

Broj stanovnika županije	Broj članova županijske skupštine
više od 300.000	47
više od 200.000 do 300.000	41
više od 100.000 do 200.000	37
više od 60.000 do 100.000	31
do 60.000	27
Broj stanovnika općine ili grada	Broj članova općinskog ili gradskog vijeća
više od 300.000	47
više od 200.000 do 300.000	41
više od 100.000 do 200.000	31
više od 60.000 do 100.000	27
više od 35.000 do 60.000	21
više od 20.000 do 35.000	19
više od 10.000 do 20.000	15
više od 2.500 do 10.000	13
više od 1.000 do 2.500	9
do 1.000	7

Ako na izborima za članove predstavničkog tijela jedinice nije postignuta UZPNM-om i ZOLI-jem zajamčena zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina, broj članova predstavničkog tijela povećat će se održavanjem dopunskih izbora za predstavnike nacionalnih manjina do broja koji je potreban da bi odgovarajuća zastupljenost bila ostvarena i može biti paran. Na dopunskim izborima biračko pravo ostvaruju samo birači iz reda nacionalne manjine koji imaju pravo na zastupljenost i prebivalište na području jedinice.

Ovlasti predstavničkog tijela jedinice samouprave, odnosno poslovi koje ono obavlja propisani su ZLPRS-om:

- donosi statut jedinice;
- donosi odluke i druge opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga jedinice;
- osniva radna tijela, bira i razrješuje članove tih tijela te bira, imenuje i razrješuje i druge osobe određene zakonom, drugim propisom ili statutom;
- uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela jedinice;
- osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za jedinicu;
- obavlja i druge poslove koji su zakonom ili drugim propisom stavljani u njegov djelokrug.

Način rada predstavničkog tijela jedinice samouprave uređuje se poslovnikom, koji mora biti usklađen s odredbama ZLPRS-a i statutom jedinice.

1.4.2. Izvršno tijelo

Izvršna tijela u općinama su općinski načelnici, u gradovima gradonačelnici, a u županijama župani.

Izvršna tijela zastupaju jedinice samouprave i obavljaju izvršne poslove utvrđene zakonom i statutom jedinice.

...

Općinski načelnici, gradonačelnici i župani biraju se na neposrednim izborima. Redovni izbori za izvršna tijela jedinica samouprave održavaju se istodobno s redovnim izborima za članove predstavničkih tijela jedinica, treće nedjelje u svibnju svake četiri godine, sukladno odredbama ZOLI-ja.

U jedinicama samouprave s više od 10.000 stanovnika, zajedno s općinskim načelnicima, gradonačelnicima i županima biraju se i njihovi zamjenici:

- u županijama s više od 250.000 stanovnika i gradovima s više od 100.000 stanovnika župan i gradonačelnik imaju dva zamjenika;
- u županijama s manje od 250.000 stanovnika te gradovima i općinama s više od 10.000 do 100.000 stanovnika i gradovima koji su sjedišta županija, župan i gradonačelnik odnosno općinski načelnik imaju po jednog zamjenika.

U jedinicama samouprave u kojima je zastupljenost pripadnika nacionalne manjine u izvršnom tijelu potrebno osigurati u skladu s odredbama UZPNM-a ili statuta jedinica, neposredno se bira zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalne manjine. Izabrani zamjenik predstavnik je nacionalne manjine u izvršnom tijelu. Pravo na izbor zamjenika iz reda nacionalne manjine imaju samo pripadnici nacionalne manjine kojoj je zakonom ili statutom utvrđeno pravo na zastupljenost te koji imaju prebivalište na području jedinice. U jedinicama u kojima više od jedne nacionalne manjine ostvaruje pravo na zamjenika bira se zamjenik iz reda pripadnika svake od tih nacionalnih manjina, u kojem slučaju se broj zamjenika povećava za po jednog zamjenika iz reda svake od tih nacionalnih manjina.

Ovlasti izvršnog tijela jedinice samouprave, odnosno poslovi koje ono obavlja propisani su ZLPRS-om:

- priprema prijedloge općih akata;
- izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata predstavničkog tijela;
- usmjerava djelovanje upravnih tijela jedinice samouprave u obavljanju poslova iz njihovoga samoupravnog djelokruga te nadzire njihov rad;
- upravlja nekretninama i pokretninama u vlasništvu jedinice samouprave kao i njezinim prihodima i rashodima, u skladu sa zakonom i statutom;

- odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina jedinice samouprave i drugom raspolaganju imovinom u skladu s ZLPRS-om, statutom jedinice i posebnim propisima;
- imenuje i razrješuje predstavnike jedinice samouprave u tijelima javnih ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba, osim ako posebnim zakonom nije drugačije određeno;
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

1.4.3. Upravna tijela

Upravna tijela jedinica samouprave su upravni odjeli i službe.

Upravna tijela obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga jedinica samouprave, kao i povjerenih poslova državne uprave. U općinama i gradovima može se ustrojiti i samo jedan jedinstveni upravni odjel za obavljanje svih poslova iz samoupravnog djelokruga jedinice. Ustrojstvo upravnih tijela uređuje se općim aktom jedinice u skladu sa statutom i zakonom.

...

Upravnim tijelima upravljaju pročelnici. Pročelnike na temelju javnog natječaja imenuje nositelj izvršnih ovlasti u jedinici, odnosno općinski načelnik, gradonačelnik ili župan. Upravne i stručne poslove iz djelokruga tijela u kojem rade obavljaju službenici, dok prateće i pomoćne poslove obavljaju namještenici.

Jedinice samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina sukladno UZPNM-u imaju pravo na zastupljenost u njihovim upravnim tijelima dužne su politiku upošljavanja službenika provoditi na način koji će osigurati poštivanje prava na zakonom zajamčenu zastupljenost nacionalnih manjina.

Dvije ili više jedinica lokalne samouprave mogu obavljanje pojedinih poslova iz svoga samoupravnog djelokruga organizirati zajednički odnosno mogu osnovati zajedničko tijelo, zajednički upravni odjel ili službu, zajedničko trgovačko društvo ili mogu zajednički organizirati njihovo obavljanje u skladu s posebnim zakonima, **osobito u svrhu pripreme projekata za povlačenje novčanih sredstava iz fondova Europske unije**. O osnivanju, ustrojstvu i djelokrugu zajedničkog upravnog tijela odlučuju predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave, a međusobni odnosi jedinica lokalne samouprave u zajedničkom organiziranju obavljanja poslova iz samoupravnog djelokruga se uređuju posebnim sporazumom u skladu sa zakonom i njihovim statutima i općim aktima. Temeljem odluke predstavničkih tijela općinski načelnici i gradonačelnici sklapaju sporazum o osnivanju zajedničkog upravnog tijela. Sporazumom se propisuju financiranje, način upravljanja, odgovornost, statusna pitanja službenika i namještenika i druga pitanja od značaja za to tijelo.

Gradovi i općine koje nemaju mogućnost osigurati obavljanje upravnih i stručnih poslova u okviru svojih upravnih tijela dužni su osigurati obavljanje tih poslova zajednički s drugom jedinicom lokalne samouprave.

1.5. Međusobna i međunarodna suradnja jedinica samouprave

Radi promicanja i ostvarivanja zajedničkih interesa, ZLPRS-om je utvrđeno pravo općina, gradova i županija na osnivanje svojih udruga na nacionalnoj razini. Nacionalne udruge općina, gradova i županija imaju se pravo udružiti u udružiti u nacionalni savez jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i surađivati s odgovarajućim međunarodnim organizacijama i udruženjima jedinica samouprave i pristupati njihovim međunarodnim udruženjima.

Sukladno ZLPRS-u, kao nacionalne interesne udruge jedinica samouprave osnovane su i djeluju: Hrvatska zajednica općina (www.hzo.hr), Udruga gradova (www.udruga-gradova.hr) i Hrvatska zajednica županija (www.hrvzz.hr).

ZLPRS propisuje i pravo na uspostavljanje međunarodne suradnje između jedinica samouprave s odgovarajućim jedinicama drugih država. Suradnja se odvija u okviru samoupravnog djelokruga jedinica, u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorima. Odluku o sklapanju sporazuma o suradnji donosi predstavničko tijelo jedinice samouprave, u skladu sa svojim općim aktima i odredbama ZLPRS-a.

II.

ULOGA I SURADNJA MANJINSKIH I OSTALIH DIONIKA U OSTVARIVANJU MANJINSKIH INTERESA U JEDINICAMA SAMOUPRAVE

2.1. Uloga, status i djelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave

2.1.1. Uloga i status vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

Uloga i status vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u općinama, gradovima i županijama za područja kojih se biraju, kao i ostala temeljna pitanja vezana za ostvarivanje prava na njihov izbor, rad i djelovanje uređeni su odredbama UZPNM-a (članci 23.-34.).

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina specifične su manjinske institucije koje se biraju na neposrednim izborima radi ostvarivanja sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u jedinicama samouprave. Osnovni cilj njihovog izbora i djelovanja je unaprjeđivanje, očuvanje i zaštita položaja nacionalnih manjina u društvu.

...

Izbore za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama samouprave raspisuje Vlada Republike Hrvatske, a održavaju se prve nedjelje u mjesecu svibnju svake četvrte godine. Ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava, odnosno prava da biraju i budu birani imaju isključivo punoljetni građani Republike Hrvatske koji su u registru birača upisani kao pripadnici nacionalne manjine koja ostvaruje pravo na izbor vijeća ili predstavnika nacionalne manjine u jedinici samouprave i imaju prijavljeno prebivalište na području te jedinice. Ovlašteni predlagatelji kandidata za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina su udruge nacionalnih manjina kojima je ciljana skupina nacionalna manjina koja ostvaruje pravo na izbor vijeća ili predstavnika nacionalne manjine i birači iz reda te nacionalne manjine. Pitanja vezana za izbor članova vijeća i predstavnike nacionalnih manjina uređena su Zakonom o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (ZOIVPNM).

Sukladno UZPNM-u, pravo na izbor vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave uvjetovano je brojem, odnosno udjelom pripadnika pojedine nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice, za što su mjerodavni rezultati posljednjeg provedenog popisa stanovništva koji je prethodio raspisivanju, odnosno održavanju izbora:

- pravo na izbor vijeća nacionalne manjine u jedinici lokalne samouprave, odnosno na izbor općinskog ili gradskog vijeća ostvaruju pripadnici onih nacionalnih manjina koje u ukupnom stanovništvu općine ili grada sudjeluju s najmanje 1,5% ili je u općini ili gradu zastupljena s više od 200 pripadnika;
- pravo na izbor vijeća nacionalne manjine u jedinici područne (regionalne) samouprave, odnosno na izbor županijskog ili manjinskog vijeća na razini Grada Zagreba ostvaruju pripadnici onih nacionalnih manjina koje su u županiji, odnosno Gradu Zagrebu zastupljene s više od 500 pripadnika;
- pripadnici nacionalnih manjina koje ne zadovoljavaju zakonom utvrđeni prag zastupljenosti u stanovništvu jedinice samouprave koji im jamči ostvarivanje prava na izbor vijeća nacionalnih manjina, a u općinama, gradovima i županijama broje najmanje 100 pripadnika, ostvaruju pravo na izbor pojedinačnog predstavnika nacionalne manjine.

Izabrana i konstituirana vijeća nacionalnih manjina i izabrani predstavnici nacionalnih manjina svoj puni legitimitet stječu upisom u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kojeg vodi Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije. Upisom u Registar vijeće nacionalne manjine stječe status neprofitne pravne osobe. Način upisa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u Registar te promjena podataka o upisu i uvjeti njihovog brisanja iz Registra uređeni su Zakonom o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

2.1.2. Rad i djelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

Sudjelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u jedinicama samouprave ostvaruje se, prije svega, ostvarivanjem njihovih posebnih prava uređenih UZPNM-om, koja uključuju:

- pravo predlaganja tijelima jedinica samouprave mjera za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području, uključujući davanje prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu tijelima koja ih donose;
- pravo isticanja kandidata za dužnosti u tijelima državne uprave i tijelima jedinica samouprave;
- pravo da budu obaviješteni o svakom pitanju o kome će raspravljati radna tijela predstavničkog tijela jedinice samouprave, a tiče se položaja nacionalne manjine; i
- pravo davanja mišljenja i prijedloga na programe radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini namijenjenih nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja.

UZPNM-om je izričito propisana obveza izvršnih tijela jedinica samouprave, odnosno općinskih načelnika, gradonačelnika i župana da u pripremi prijedloga općih akata od

vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na svom području zatraže njihova mišljenja i prijedloge o odredbama kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina.

Navedenim zakonskim odredbama vijeća i predstavnici nacionalnih manjina pozicionirani su kao specifična savjetodavna tijela u jedinicama samouprave te su *de facto* postali dijelom njihovog unutarnjeg ustrojstva.

U slučaju da smatraju da su opći akt jedinice samouprave ili neka njegova odredba protivni Ustavu, UZPNM-u ili posebnim zakonima kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina, vijeća i predstavnici nacionalnih manjina dužni su o tome odmah obavijestiti Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, nositelje izvršnih ovlasti jedinica samouprave i Savjet za nacionalne manjine. Ovakva inicijativa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, ako se pokaže opravdanom, može u konačnici rezultirati odlukom Ministarstva o obustavi primjene osporavanog općeg akta ili pojedinih njegovih odredbi, koju je Ministarstvo dužno, zajedno s prijedlogom za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, dostaviti Vladi Republike Hrvatske.

Osim obavljanja aktivnosti vezanih uz ostvarivanje specifičnih prava propisanih UZPNM-om, vijeća nacionalnih manjina svojim statutima mogu urediti te programima rada planirati i provođenje aktivnosti i djelatnosti koje su različitim neprofitnim pravnim osobama omogućene posebnim zakonima (npr. djelovanje na području promicanja i zaštite ljudskih prava, organiziranja i provođenja edukativnih i kulturnih programa, znanstvenog rada, međunarodne suradnje, različitim oblicima suradnje s drugim relevantnim akterima i sl.).

Za razliku od vijeća nacionalnih manjina, koja su kolektivna tijela sa statusom pravnih osoba, predstavnici nacionalnih manjina svoj mandat obnašaju samostalno. Ovlasti i obveze koje su UZPNM-om propisane za vijeća nacionalnih manjina odgovarajuće se primjenjuju i na izabrane predstavnike nacionalnih manjina. Međutim, predstavnici nacionalnih manjina ne mogu obavljati djelatnosti koje su posebnim zakonima utvrđene kao isključivo pravo pravnih osoba.

Uzimajući u obzir da su institucije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina uspostavljene radi sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima, njihovo je djelovanje potrebno sagledati i u kontekstu šireg lokalnog odlučivanja koje nije isključivo povezano s pitanjima uređivanja i ostvarivanja posebnih prava i sloboda nacionalnih manjina utvrđenih UZPNM-om, već je u interesu zadovoljavanja potreba i rješavanja specifičnih problema cjelokupne lokalne zajednice pa samim tim i pripadnika nacionalnih manjina koje su njen sastavni dio. S tim u vezi, uključivanje i sudjelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u poslove

iz djelokruga jedinica samouprave potrebno je razmatrati i u kontekstu savjeta, mišljenja, komentara, ali i inicijativa upućenih tijelima jedinica samouprave u postupcima izrade i usvajanja prijedloga infrastrukturnih, socijalnih, obrazovnih, javnozdravstvenih, gospodarskih i drugih lokalnih projekata i programa usmjerenih na rješavanje mogućih egzistencijalnih problema i unaprjeđenje kvalitete života svih građana.

...

Odgovarajuće ostvarivanje uloge vijeća i predstavnika nacionalnih manjina koja im je utvrđena UZPNM-om nužno je sagledati ne samo u kontekstu njihovog formalnog savjetovanja s tijelima jedinica samouprave, već i u kontekstu *njihove stvarne integriranosti u procese društveno-političkog odlučivanja i učinkovitosti njihovog djelovanja*.

Na primjer, Savjetodavni odbor za OKZNM ukazuje "da samo savjetovanje ne predstavlja dostatan mehanizam kojim bi se osiguralo učinkovito sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina" te "da je za učinkovito sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina nužno da nacionalne manjine imaju značajan utjecaj na odluke i da što je to više moguće sudjeluju u njihovu donošenju" (točka 230. Petog mišljenja Savjetodavnog odbora za OKZNM o Hrvatskoj od 1. veljače 2021. g.).

UZPNM-om su utvrđeni akti i međusobne obveze vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i jedinica samouprave za osiguravanje odgovarajućeg rada i ostvarivanja specifičnih prava vijeća i predstavnika.

Vijeće nacionalne manjine obvezno je usvojiti, odnosno imati statut kojim se uređuju pitanja od značaja za njegov rad. Pojedina pitanja od značaja za rad i djelovanje vijeća mogu uređivati i drugim općim aktima, koji moraju biti u skladu sa statutom. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina dužni su donositi godišnje programe rada, financijske planove i završne račune. Statut vijeća te financijski planovi i završni računi vijeća i predstavnika objavljuju se u službenom glasilu jedinice samouprave za čije su područje izabrani.

S druge strane, tijela jedinica samouprave dužna su svojim općim aktima urediti način, rokove i postupak ostvarivanja posebnih prava vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Jedinice samouprave imaju obvezu osigurati financijska sredstva za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, uključujući sredstva za obavljanje nužnih administrativnih poslova za njihove potrebe. Jedinice samouprave mogu, ali nisu u obvezi osigurati i sredstva za pojedine aktivnosti koje su utvrđene programom rada vijeća, odnosno predstavnika nacionalne manjine. Sredstva ostvarena iz proračuna jedinica samouprave moraju se koristiti isključivo za namjene određene proračunom i zakonom, odnosno odlukom kojom se uređuje izvršenje proračuna.

UZPNM-om je propisano da se sredstva za ostvarivanje određenih programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina mogu osigurati i u državnom proračunu Republike Hrvatske. Propisana je i mogućnost ostvarivanja sredstava od svoje imovine,

donacija, poklona, nasljedstva ili po nekom drugom zakonitom osnovu, koja su vijeća i predstavnici nacionalnih manjina dužni koristiti isključivo namjenski, odnosno za obavljanje djelatnosti i poslova koje su utvrdili svojim programima rada.

Članovi vijeća i predstavnici nacionalnih manjina svoje dužnosti obavljaju dragovoljno te za isto ne primaju plaću, ali ostvaruju pravo na nagradu za rad i naknadu troškova koje su imali u obavljanju poslova za vijeće, odnosno u obavljanju poslova predstavnika. Ostvarivanje tih prava uređeno je Pravilnikom o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina.

Pod pravom na naknadu troškova podrazumijeva se pravo na naknadu troškova javnog prijevoza i pravo na dnevnicu u visini propisanoj odgovarajućom odlukom Vlade Republike Hrvatske. Mjesečna nagrada za rad može iznositi najviše do 75% od iznosa naknade koju ostvaruju članovi predstavničkih tijela u pojedinoj jedinici samouprave.

Sukladno Pravilniku, predstavničko tijelo jedinice samouprave dužno je donijeti odluku o ukupnom iznosu sredstava za mjesečne nagrade predsjedniku vijeća nacionalne manjine, zamjeniku predsjednika vijeća i članovima vijeća nacionalne manjine, kao i odluku o iznosu mjesečne nagrade predstavniku nacionalne manjine. Temeljem odluke o ukupnom iznosu sredstava za mjesečne nagrade članovima vijeća nacionalne manjine, vijeće nacionalne manjine svojom odlukom određuje iznos mjesečne nagrade predsjedniku vijeća, zamjeniku predsjednika vijeća i ostalim članovima vijeća.

2.2. Izazovi funkcioniranju i učinkovitom ostvarivanju uloge vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i prijedlozi za unaprjeđenje stanja

Institucije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina egzistiraju više od 20 godina. Njihovo uvođenje u društveno-politički sustav Republike Hrvatske započelo je u svibnju 2003., nakon održavanja prvih izbora za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. S ciljem odgovarajućeg pozicioniranja manjinskih vijeća i predstavnika u jedinicama samouprave te unaprjeđenja njihovog rada i jačanja kapaciteta za ostvarivanje zakonom uređenog mandata, Vlada Republike Hrvatske i Savjet za nacionalne manjine u prethodnom su razdoblju usvajali su i provodili brojne mjere informativne, stručne i tehničke pomoći i podrške lokalnim dionicima. Međutim, unatoč višegodišnjem iskustvu postojanja i djelovanja potreba za nastavkom sustavnog osvještavanja lokalnih dionika, ali i šire javnosti o mandatu vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kao i obveza jedinica samouprave prema njima nije nestala. Naime, općenito govoreći, iako su navedene aktivnosti nedvojbeno doprinijele unaprjeđenju djelovanja manjinskih vijeća i predstavnika i ostvarivanju manjinskih prava i interesa na lokalnoj i regionalnoj razini, praksa i mišljenja odgovarajućih dionika ukazuju da su

pojedini izazovi i problemi naslijeđeni iz prethodnog razdoblja prisutni i tijekom aktualnog (šestog) mandata vijeća i predstavnika nacionalnih manjina koji je započeo po održavanju izbora u svibnju 2023. g.

Općenito, ključni se izazovi koji pogađaju vijeća i predstavnike nacionalnih manjina i njihovo djelovanje mogu podijeliti u dvije osnovne skupine, koje uključuju pitanja osiguravanja i raspolaganja odgovarajućim resursima i kapacitetima za njihov osnovni rad i provođenje planiranih aktivnosti te pitanja prihvaćanja njihove uloge relevantnih dionika u procesima odlučivanja.

2.2.1. Resursi i kapaciteti za rad i provođenje posebnih aktivnosti vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

Osiguravanje temeljnih preduvjeta za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina zakonska je obveza jedinica samouprave. Jedinice samouprave iz svojih proračuna raspodjeljuju financijska sredstva za rad i pokrivanje administrativnih troškova manjinskih vijeća i predstavnika te im, prema potrebi, osiguravaju radni prostor i nužnu tehničku i logističku podršku. Zakonom, međutim, nisu precizirani minimalni, odnosno odgovarajući iznosi sredstava koja su jedinice samouprave dužne osigurati i dodijeliti vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina.

Razina financijske i logističke podrške radu manjinskih vijeća i predstavnika, dakle, ne ovisi isključivo o dobroj volji jedinica samouprave, već o lokalnim proračunskim sredstvima, odnosno o njihovim financijskim kapacitetima i resursima kojima raspolažu. U praksi to dovodi do značajnih razlika u financijskim, tehničkim i logističkim resursima koji su na raspolaganju vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina u različitim jedinicama samouprave, a od kojih u velikoj mjeri ovise njihov odgovarajući rad i učinkovito sudjelovanje u odlučivanju. Nesrazmjer je vidljiv i u financiranju posebnih aktivnosti koje vijeća i predstavnici nacionalnih manjina mogu utvrditi godišnjim programima rada. Iako jedinice samouprave nemaju obvezu financijski podržavati te aktivnosti, mogućnosti njihove realizacije na područjima ekonomski slabije razvijenih i siromašnijih ruralnih jedinica samouprave, na kojima djeluje razmjerno veliki broj vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, značajno su manje od onih u urbanim i razvijenijim područjima.

Ograničena proračunska sredstva jedinica samouprave koja se raspodjeljuju za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, naročito za posebne aktivnosti utvrđene u njihovim programima rada, zahtijevaju razmatranje mogućnosti dodatnog financiranja iz drugih raspoloživih nacionalnih i međunarodnih izvora, koji se detaljnije obrađuju u trećoj tematskoj cjelini ove publikacije.

Ovisno o uvjetima za prijavu na natječaje za financiranje pojedinih aktivnosti, odnosno projekata i programa, u pojedinim će slučajevima biti potrebno unaprijed osigurati i unaprijediti ljudske potencijale vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kao i uspostaviti i jačati suradnju i ciljane partnerske odnose s ostalim lokalnim,

nacionalnim, ali i inozemnim i međunarodnim dionicima zainteresiranim za provedbu projekata i programa zaštite nacionalnih manjina i sveukupnog razvoja i unaprjeđenja života lokalnih zajednica.

Primjer dobre prakse u pripremi projekta prekogranične suradnje

Izvadak iz intervjua sa Svetislavom Mikerevićem, predsjednikom Vijeća srpske nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije i predsjednikom Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Vukovarsko-srijemske županije:

“Pokazalo se da je Koordinacija jako bitna za razmjenu mišljenja i iskustava što rade pojedine nacionalne manjine odnosno njihova vijeća i predstavnici. Mi nemamo veliki budžet, ali svejedno uspijevamo organizirati određene programe koji okupljaju sve manjine, a u proteklom mandatu smo bili i pokrenuli jedan veći projekt prema fondovima EU, ali ga nismo uspjeli dovesti do kraja jer nam je mandat istekao tako da ćemo sada nastaviti dalje. Mislim da Koordinacija upravo na planu tih EU projekata može imati značajnu ulogu kao faktor koji okuplja sve manjine. A ovaj projekt koji je težio skoro pola milijuna eura predviđao je upravo prekograničnu suradnju nacionalnih manjina naše županije. Projekt se zvao “Dunav nas spaja” i partner u tom projektu trebao nam je biti Savjet za nacionalne manjine Vojvodine. U koncipiranju programa pomogla nam je Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije. U okviru projekta trebalo je obnoviti i jednu županijsku zgradu, koju bi onda koristile sve manjine. Projekt dakle povezuje manjine međusobno, a povezuje ih i regionalno, prekogranično. Ovaj put su partneri bili iz Srbije, ali nadamo se da ćemo tu praksu uspostaviti i s drugim susjednim državama. Srpska nacionalna manjina u Vukovarsko-srijemskoj županiji ima odličnu suradnju s hrvatskom nacionalnom manjinom u Srbiji i Vojvodini i mi smo mogli taj projekt realizirati na bilateralnoj osnovi, ali cilj je srpske nacionalne manjine na ovom području da povežemo sve manjine i potaknemo njihovu suradnju, jer su onda mogućnosti puno veće. A projekti i sredstva koji se dobiju na ovaj način nisu samo za nacionalne manjine, već donose korist čitavoj zajednici i tu svijest i spoznaju treba razvijati.”

Vežano uz osiguravanje resursa i kapaciteta za rad i provođenje posebnih aktivnosti vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, značajno je navesti da je u okviru aktualnih Operativnih programa Vlade Republike za nacionalne manjine za razdoblje 2024.-2028., u točki 1.8. Sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, utvrđeno provođenje dviju aktivnosti kojima se teži jačanju kapaciteta manjinskih vijeća i predstavnika te uređivanju otvorenih pitanja njihovog statusa, financiranja i uvjeta rada:

Aktivnost 1.8.1.: Vlada će kroz aktivnosti EU operativnih programa 2021. - 2027. jačati kapacitete vijeća i predstavnika nacionalnih manjina s ciljem unaprjeđenja

njihovog rada na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a u okviru sredstava Europskog socijalnog fonda plus, i

Aktivnost 1.8.2.: Vlada će zajedno s predstavnicima nacionalnih manjina izraditi prijedlog izmjena zakona s ciljem unaprjeđivanja Zakona o Registru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, u pitanjima njihova statusa, financiranja i uvjeta rada.

2.2.2. *Prihvatanje uloge vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u procesima odlučivanja*

Uz osiguravanje primjerenih resursa, odgovarajući rad i djelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, odnosno ostvarivanje njihovih primarnih zakonom utvrđenih mandata, u najvećoj mjeri ovise o prihvatanju njihove zakonom utvrđene uloge od strane tijela jedinica samouprave i omogućavanja njihovog primjerenog integriranja u procese lokalnog odlučivanja. Bez toga egzistiranje manjinskih vijeća i predstavnika gubi osnovni smisao utvrđen UZPNM-om. Ono se, nadalje, može negativno odraziti na razinu njihove motiviranosti za pokretanje odgovarajućih inicijativa, kao i na neprepoznatljivost njihovih specifičnih potencijala i značaja u široj javnosti, uključujući pripadnike nacionalnih manjina koji ih biraju.

Općenito govoreći, u prethodnom se razdoblju bilježi napredak po pitanju uključivanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u procese odlučivanja i uspostavljanje primjernih komunikacijskih kanala s tijelima jedinica samouprave. Ipak, taj napredak nije jednako vidljiv na razini svih jedinica samouprave. On u značajnoj mjeri ostaje uvjetovan dobrom voljom i senzibiliziranošću tijela jedinica samouprave za suradnju. S druge strane na njega se u pojedinim slučajevima negativno održavaju pasivnost, odnosno neaktivnost manjinskih vijeća i predstavnika, što se često pripisuje problemima vezanim uz njihove ograničene ljudske kapacitete, nedostatne financijske i druge resurse za rad, kao i nedovoljnu informiranost i educiranost o zakonskom okviru zaštite manjinskih prava i relevantnim nacionalnim politikama. Potreba za dodatnom i kontinuiranom edukacijom, kao i razmjenom iskustva i primjera dobrih praksi često se spominje i u kontekstu rada predstavnika jedinica samouprave.

Pojedine jedinice samouprave uspostavile su praksu dostavljanja prijedloga svih akata koji će se razmatrati na sjednicama predstavničkog tijela jedinice samouprave te upućivanja poziva vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina da prisustvuju sjednicama predstavničkog tijela. S tim u vezi, u Izvješću Vlade Republike Hrvatske o provođenju UZPNM-a za 2023. g. navodi se da su jedinice samouprave kao napredak navele bolju suradnju i komunikaciju s vijećima i predstavnicima, kao i sudjelovanje predsjednika vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na sjednicama općinskih, gradskih i županijskih vijeća bez obzira ima li na dnevnom redu pitanja vezanih za nacionalne manjine.

Na razini pojedinih jedinica samouprave, za područja kojih je izabran veći broj vijeća i predstavnika različitih nacionalnih manjina, osnovane su koordinacije vijeća i nacionalnih manjina jedinice samouprave (npr. na razini Grada Zagreba, Grada Splita, Vukovarsko-srijemske županije, Bjelovarsko-bilogorske županije...). Udružujući raspoložive resurse, radi lakšeg zadovoljavanja zajedničkih potreba i ostvarivanja prava te rješavanja pitanja od interesa za sve nacionalne manjine, te koordinacije zajednički nastupaju prema tijelima jedinica samouprave, čime se osnažuje njihova pregovaračka i savjetodavna uloga, a u konačnici i njihovo pojedinačno djelovanje.

Primjer dobre prakse u funkcioniranju koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

Izvadak iz intervjua s Edinom Nurkićem, predsjednikom Vijeća bošnjačke nacionalne manjine Grada Splita i predsjednikom Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Splita:

“Zahvalni smo jer postoji komunikacija, suradnja i savjetodavno tijelo Gradskog vijeća, Odbor za rad s nacionalnim manjinama pa je u svim dosadašnjim gradskim upravama i u svakom mandatu splitskog gradonačelnika napravljen korak naprijed za nas Bošnjake i naše prijatelje u drugim nacionalnim manjinama, jer zajednički radimo na rješavanju svih otvorenih pitanja putem Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina grada Splita te radom naših predstavnika u Odboru za rad s nacionalnim manjinama, gdje imamo tri člana dok ispred Gradskog vijeća su četiri predstavnika uz potporu stručnih službi Grada. Upravo smo suradnjom i postigli kontinuirani rast financiranja što očekujemo i ove godine kao i svih godina koje predstoje pred nama. Naša očekivanja su stalno povećanje naše uloge i participacije u donošenju odluka u lokalnoj zajednici u skladu sa UZPNM-om i realizaciji svih nacionalnih strategija i akcijskih planova u našem Gradu Splitu...”

Primjeri dobrih praksi uključivanja manjinskih vijeća i predstavnika u procese odlučivanja i uspostavljanja primjernih komunikacijskih kanala s tijelima jedinica samouprave mogu poslužiti kao poticaj i inspiracija za njihovo usvajanje ili prilagođavanje specifičnim potrebama i mogućnostima u jedinicama samouprave u kojima institucije manjinskih vijeća i predstavnika nisu odgovarajuće zaživjele i postoji značajan prostor za unaprjeđenje njihovog rada i djelovanja.

Primjeri dobrih praksi suradnje i komunikacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina s predstavnicima jedinica samouprave

Izvadak iz intervjua s Dušanom Kolarićem, stručnim savjetnikom u Odjelu za koordinaciju Srpskog narodnog vijeća za suradnju s vijećima i predstavnicima srpske nacionalne manjine:

“Srpska nacionalna manjina u Virovitičko-podravskoj županiji nakon posljednjeg popisa stanovništva u Republici Hrvatskoj izgubila je pravo na zamjenika župana. Ipak, pregovorima predstavnika Virovitičko-podravske županije, sada već bivšeg dožupana te županije iz redova srpske nacionalne manjine i predstavnika Vijeća srpske nacionalne manjine Virovitičko-podravske županije postignut je dogovor da srpska nacionalna manjina i dalje ima predstavnika u županiji koji će se baviti manjinskim pitanjima, a tu osobu predlaže vijeće srpske nacionalne manjine u ovoj županiji.”

Izvadak iz intervjua s Jaroslavom Međešijem, zamjenikom načelnika Općine Bogdanovci iz reda rusinske nacionalne manjine:

“Dobar primjer je zajednička prijava projekta obnove Doma kulture Petrovci preko Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, zatim s Vijećem srpske nacionalne manjine projekt opremanja toga Doma, koji nam je pozitivno ocijenjen, te sa Vijećem ukrajinske nacionalne manjine ljetna škola za mlađe uzraste. Ujedno, sa Vijećem albanske nacionalne manjine u suradnji sa Općinom Bogdanovci ide se u obnavljanje dječjeg igrališta koje će koristiti cjelokupnoj zajednici.”

Jednu od značajnih edukacijskih, informativnih i promotivnih platformi predstavljaju edukativni seminari, rasprave i okrugli stolovi u organizaciji Savjeta za nacionalne manjine i Ureda Vlade Republike Hrvatske za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, koje bi vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i jedinice samouprave trebale koristiti za poticanje unaprjeđenje svog rada. Ovisno o specifičnim potrebama i interesima, slične aktivnosti mogu samostalno ili u suradnji s odgovarajućim dionicima inicirati i na svojim područjima provoditi i vijeća i predstavnici nacionalnih manjina, kao i jedinice samouprave.

Svojevrsni poticaj jačanju sudjelovanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima pruža se, između ostalog i provedbom pojedinih aktivnosti iz Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2024.-2028. godine Vlade Republike Hrvatske (npr. u okviru seta aktivnosti pod točkom 1.9. Operativnih programa: “Unaprjeđenje razvojnih programa na područjima gdje povijesno žive pripadnici nacionalnih manjina, a koja su demografski, ekonomski ili socijalno oslabljena i značajno ispod prosjeka nacionalne razvijenosti”).

2.3. Međudnosi i suradnja manjinskih dionika u unaprjeđivanju, očuvanju i zaštiti položaja, prava i sloboda nacionalnih manjina na razini jedinica samouprave

Osим vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, doprinos ostvarivanju manjinskih interesa i unaprjeđivanju, očuvanju i zaštiti položaja, prava i sloboda nacionalnih manjina

na razini jedinica samouprave, izravno ili neizravno, daju i drugi manjinski dionici koji sudjeluju u društvenom i političkom životu Republike Hrvatske, konkretno manjinske udruge; koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina; članovi predstavničkih tijela i zamjenici nositelja izvršnih ovlasti u općinama, gradovima i županijama iz reda nacionalnih manjina; saborski zastupnici nacionalnih manjina; kao i Savjet za nacionalne manjine. Na značaj njihove komunikacije i suradnje te pozitivan utjecaj sinergijskog djelovanja pri rješavanju pojedinih pitanja od interesa za nacionalne manjine, kao i u zadovoljavanju njihovih specifičnih potreba na lokalnoj razini ukazuju brojni predstavnici manjinskih vijeća i predstavnika.

Uvodno je značajno napomenuti da je pri razmatranju međusobnih formalnih i neformalnih odnosa i suradnje s ostalim manjinskim dionicima potrebno voditi računa da je zakonom upravo vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina dodijeljena zadaća ostvarivanja sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u jedinicama samouprave. Nadalje, ne treba smetnuti s uma da njihov specifični zakonom uređeni mandat i činjenica da u obnašanju istog djeluju samostalno jasno ukazuju da njihovi odnosi s drugim manjinskim društveno-političkim akterima nisu uređeni i ne funkcioniraju po modelu subordinacije, odnosno međusobne podređenosti ili nadređenosti. Razlikovanje specifičnih mandata i ovlasti manjinskih vijeća i predstavnika od rada i obavljanja poslova drugih manjinskih aktera čini se iznimno važnim za njihovo odgovarajuće pozicioniranje i jačanje učinkovitosti u donošenju odluka u jedinicama samouprave, kao i za osiguravanje prepoznatljivosti i vidljivosti u širem javnom prostoru. Naime, unatoč činjenici da su vijeća i predstavnici nacionalnih manjina prisutni u društveno-političkom životu jedinica samouprave već više od dvadeset godina, praksa ukazuje da su oni u nemalom broju lokalnih sredina nedovoljno prepoznati i prihvaćeni kao specifične i po svojim pravima jedinstvene manjinske institucije, i to ne samo predstavnika i tijela lokalnih vlasti već i od samih pripadnika nacionalnih manjina. Tome u prilog, između ostalog, govori kontinuirano mali odziv birača na izbore za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina; prema podacima Državnog izbornog povjerenstva, ukupan odaziv birača na izbore za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u svibnju 2023. g. bio je tek 10,28%, dok je od ukupno 451 vijeća i 141 predstavnika za koje su bili raspisani izbori, pravo na izbor ostvareno za njih 339, odnosno 105.

2.3.1. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i manjinske udruge

Na odnos i suradnju manjinskih vijeća i predstavnika s manjinskim udrugama u značajnoj mjeri utječe činjenica da su udruge nacionalnih manjina, uz birače iz reda nacionalnih manjina, ovlaštene predlagateljima kandidata za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Članovi vijeća i predstavnika nacionalnih manjina najčešće se biraju među kandidatima koji su ujedno članovi i simpatizeri manjinskih udruga koje ih predlažu na izborima. I dok se time s jedne strane stvaraju pretpostavke za lakšu i

kontinuiranu međusobnu komunikaciju između manjinskih vijeća i predstavnika s njihovim biračkim tijelom, s druge se strane u pojedinim jedinicama samouprave stvara konfuzija pri razlikovanju specifičnih uloga i mandata vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i manjinskih udruga.

Izvadak iz intervjua s Marijom Semenjuk-Simeunović, tajnicom Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske:

“Nije rijetka situacija da članovi vijeća miješaju rad vijeća s udrugama, i nemaju jasnu liniju razgraničenja što je čija ingerencija. Na tome bi trebalo poraditi. Vijeća nacionalnih manjina i predstavnici kao institucije imaju puno veći potencijal zajamčen UZPNM-om nego što se to u praksi koristi. Postići značajniju ulogu u društvu mogu svojim radom i prisutnošću u javnosti, ali veći značaj zasigurno bi im dala i lokalna, odnosno regionalna samouprava kada bi se prilikom izbora više angažirali i ozbiljnije afirmirali izbornu kampanju u svakoj sredini gdje se kandidiranju manjinski predstavnici i vijeća. Svakako, to se ne odnosi samo na lokalnu razinu, potrebna je veća prisutnost informacija u svezi izbora putem javnih medija na državnoj razini.”

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina mogu uspostaviti različite formalne i neformalne oblike suradnje koji se obično ogledaju u pružanju različitih vidova međusobne podrške i pomoći, ali i ostvarivanja partnerstava u provođenju određenih aktivnosti koje uobičajeno obavljaju manjinske udruge, ali ih sukladno svojim statutima i programima rada mogu obavljati i manjinska vijeća i predstavnici. Ovim se oblicima suradnje manjinskim udrugama niti na koji način ne omogućuje ostvarivanje specifičnih prava i mandata koji su UZPNM-om izričito propisani za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina.

2.3.2. *Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina*

Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina predstavljaju formalni i interesno-institucionalizirani oblik suradnje koje, radi usuglašavanja i unaprjeđivanja zajedničkih interesa međusobnim sporazumom osnivaju dva ili više iste ili različitih vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, izabranih za područje iste ili različitih jedinica samouprave. Županijska vijeća i predstavnici iste nacionalne manjine mogu osnovati nacionalnu koordinaciju te nacionalne manjine za područje Republike Hrvatske, ako sporazumu o osnivanju pristupi više od polovine županijskih vijeća i predstavnika iste manjine.

Osnivači mogu ovlastiti koordinaciju da u njihovo ime poduzima mjere i ostvaruje specifična prava iz djelokruga manjinskih vijeća i predstavnika, odnosno obavlja savjetodavnu ulogu u jedinicama samouprave koje je UZPNM-om izvorno utvrđena za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina.

Naziv, sjedište, prava i obveze članova, područje djelovanja, zastupanje i druga pitanja od značaja za rad koordinacije uređuju se statutom, a upisom u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina osnovana koordinacija stječe status pravne osobe.

Do početka 2026. g. u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina upisano je ukupno 11 koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina: 4 nacionalne (za češku, makedonsku, bošnjačku i mađarsku nacionalnu manjinu), kao i 5 županijskih (za Grad Zagreb te Splitsko-dalmatinsku, Bjelovarsko-bilogorsku, Zagrebačku i Vukovarsku-srijemsku županiju) i 2 gradske (za Grad Split i Grad Zadar) koordinacije vijeća i predstavnika različitih nacionalnih manjina.

2.3.3. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i članovi predstavničkih tijela jedinica samouprave iz reda nacionalnih manjina

Odnos vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i članova predstavničkih tijela jedinica samouprave (općinskih ili gradskih vijeća, odnosno članova županijskih skupština) iz reda nacionalnih manjina u kojima se oni sukladno UZPNM-u i ZOLI-u biraju radi ostvarivanja zajamčene zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina može se, prije svega, sagledati u kontekstu građanskog zagovaranja interesa usmjerenog prema članu predstavničkog tijela koji izravno sudjeluje u donošenju odluka. Imajući u vidu razlike u njihovom mandatu i načinu na koji se biraju, općenito i uvjetno može se zaključiti da u tom odnosu vijeća i predstavnici nacionalnih manjina, za razliku od članova predstavničkih tijela, nastupaju kao “nevladini” i “nestranački, odnosno nadstranački” građanski politički akteri.

Pri razmatranju ovog odnosa potrebno je imati na umu da se članovi predstavničkih tijela jedinica samouprave biraju radi osiguravanja političke “zastupljenosti” manjina te da nisu oni nisu izvorni politički “predstavnici” nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima. Naime, oni se u pravilu biraju na redovnim izborima na kojima biračko pravo ostvaruju svi građani - birači, a ne samo oni iz reda nacionalnih manjina. Epitet manjinskih “predstavnika” u predstavničkim tijelima jedinica samouprave mogao bi se pripisati tek onim pripadnicima nacionalnih manjina koji su u predstavnička tijela izabrani na dopunskim izborima, na kojima biračko pravo ostvaruju isključivo birači iz reda nacionalne manjine koji imaju pravo na zastupljenost.

2.3.4. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i zamjenici načelnika, gradonačelnika, župana iz reda nacionalnih manjina

Zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalne manjine predstavnik je nacionalne manjine u izvršnom tijelu. U svom

svakodnevnom djelovanju manjinski zamjenik obavlja poslove koje mu, kao nositelj izvršnih ovlasti u jedinici samouprave, u okviru svog mandata delegira općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan.

Općenito govoreći, odnos manjinskih vijeća i predstavnika i zamjenika nositelja izvršnih ovlasti u jedinicama samouprave predstavlja svojevrsnu sponu, odnosno značajan komunikacijski kanal između manjinskih vijeća i predstavnika i izvršnih tijela jedinice samouprave.

2.3.5. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i saborski zastupnici nacionalnih manjina

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina uspostavljaju različite oblike komunikacije i suradnje sa saborskim zastupnicima nacionalnih manjina. U praksi, obnašajući svoj mandat i djelujući snagom svog političko-društvenog autoriteta, saborski zastupnici nacionalnih manjina manjinskim vijećima i predstavnicima pružaju podršku i pomoć u njihovom radu, ali i u rješavanju pojedinih izazova s kojima se oni suočavaju u svom radu.

Primjer dobre prakse suradnje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina sa saborskim zastupnicima nacionalnih manjina

Izvadak iz intervjua s Milanom Pucovskym, predsjednikom Vijeća slovačke nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije:

“Što se tiče našeg vijeća, a znam da je tako i s drugim vijećima i predstavnicima na području naše županije, moram reći da se mi u našem radu dosta oslanjamo na našeg saborskog zastupnika, Vladimira Bileka, zastupnika češke i slovačke nacionalne manjine. Naime, naravno da mi kroz naše manjinske institucije detektiramo probleme i adresiramo ih nadležnim i gradskim i županijskim službama, ali za njihovo uvrštavanje i rješavanje vrlo je značajna pomoć našeg zastupnika. Naš zastupnik je dobro organizirao svoj rad, ima svoj Savjet koji čine predstavnici jedne i druge manjine, češke i slovačke, koje zastupa i to je vrlo važna spona s situacijom na terenu, u općinama, gradovima i županijama gdje su te manjine prisutne. Dakle, ako imamo nekih problema i potreba na nivou grada ili županije naš saborski zastupnik je spreman doći u naše sredine i zajedno s nama obaviti razgovore i u nadležnim službama i s vodećim ljudima grada ili županije i tražiti optimalno, moguće i realno rješenje.”

2.3.6. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i Savjet za nacionalne manjine

Za ostvarivanje zakonom utvrđenih uloga i odgovarajuće obnašanje mandata Savjeta za nacionalne manjine, kao tijela koje zastupa interese svih nacionalnih manjina na razini državne vlasti, i vijeća i predstavnika nacionalnih manjina međusobna komunikacija

i razmjena odgovarajućih informacija oblici su suradnje od velikog značaja. Kao oblik suradnje od posebne važnosti za unaprjeđenja rada manjinskih vijeća i predstavnika naročito se ističu edukativni seminari, tematske rasprave i okrugli stolovi koje, samostalno ili u suradnji s Uredom Vlade Republike Hrvatske za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, kontinuirano organizira Savjet za nacionalne manjine.

III.

NACIONALNI I MEĐUNARODNI IZVORI FINANCIRANJA PROGRAMA I AKTIVNOSTI OD INTERESA ZA NACIONALNE MANJINE NA RAZINI JEDINICA SAMOUPRAVE

Radi ostvarivanja osnovnih ciljeva svog rada i djelovanja, vijeća i predstavnici nacionalnih manjina u jedinicama samouprave mogu planirati i provoditi programe i aktivnosti unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu. Međutim, samostalnu realizaciju ciljanih programa i posebnih aktivnosti manjinskih vijeća i predstavnika, naročito onih koji djeluju na područjima ruralnih i manje razvijenih jedinica samouprave, u značajnoj mjeri opterećuje i otežava potreba za zadovoljavanjem odgovarajućih pretpostavki za tu vrstu djelovanja. Naime, realizacija, ali i planiranje posebnih programa i aktivnosti između ostalog pretpostavlja posjedovanje nužnih ljudskih i administrativnih resursa, kao i osiguravanje primjerenih financijskih sredstava, što za brojna manjinska vijeća i predstavnike predstavlja nezanemarive izazove.

U nastavku se, u osnovnim crtama predstavljaju pojedini mogući nacionalni i međunarodni izvori financiranja projekata i programa lokalnih manjinskih aktera, s naglaskom na vijeća i predstavnike nacionalnih manjina i manjinskih i ostalih organizacija civilnog društva, i to kako onih usmjerenih na unaprjeđenje ostvarivanja zajamčenih prava i zadovoljavanja specifičnih potreba nacionalnih manjina na lokalnoj razini, tako i onih od interesa za širu lokalnu zajednicu. S tim u vezi razmatraju se i mogućnosti suradnje i formalnih i neformalnih partnerstava između manjinskih aktera i lokalnih vlasti na razini jedne ili više jedinica samouprave, kao i između manjinskih aktera i medija.

3.1. Izazovi planiranju i provođenju programa i aktivnosti od interesa za nacionalne manjine na razini jedinica samouprave

Tek mali broj vijeća nacionalnih manjina, obično na razini jedinica regionalne samouprave, ima na raspolaganju dostatne financijske resurse koji im omogućuju zapošljavanje profesionalne osobe za obavljanje pojedinih administrativnih poslova, uključujući pružanje operativne i stručne podrške u pripremi projektne dokumentacije za apliciranje na odgovarajuće natječaje za dodjelu financijskih sredstava iz raspoloživih nacionalnih i međunarodnih izvora. Dodatni izazov predstavlja i činjenica da izabrani predstavnici nacionalnih manjina u jedinicama samouprave, ali i manjinska vijeća kao specifične pravne osobe nisu uključeni u kategorije potencijalnih samostalnih prijavitelja na brojne nacionalne i međunarodne natječaje koji npr. ciljaju udruge, odnosno organizacije civilnog društva i druge korisnike. To dodatno nameće potrebu razmatranja uspostavljanja različitih oblika formalne ili neformalne suradnje manjinskih vijeća i predstavnika s manjinskim udrugama i ostalim organizacijama civilnog

sektora, kao i ostalim relevantnim lokalnim, nacionalnim i inozemnim dionicima (npr. drugim vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina, medijima, jedinicama samouprave, i sl.) ovisno o specifičnim potrebama lokalnih manjinskih zajednica, interesu i kapacitetima za međusobnu suradnju i uvjetima koji se u kontekstu mogućih prijavitelja i korisnika propisuju u okviru pojedinih natječajâ. S tim u vezi, ovisno o kriterijima utvrđenim u okviru pojedinih natječajâ, uloga manjinskih vijeća i predstavnika u planiranju i provođenju pojedinih programa ili projekata može se razmotriti u kontekstu nositelja projekta, partnera na projektu, suradnika na projektu ili, ako za njih natječajnom dokumentacijom nije predviđena mogućnost bilo koje od navedenih uloga, neformalnih savjetnika ili suradnika. Ovakvim se oblicima suradnje manjinskim vijećima i predstavnicima otvaraju perspektive da pojedine programske ciljeve i zadovoljavanje specifičnih potreba lokalnih manjinskih zajednica u užem (npr. u područjima očuvanja i promicanja kulturnog nasljeđa; stvaranja i distribuiranja medijskih sadržaja na manjinskim jezicima i od interesa za manjine; različitih oblika edukacije i unaprjeđenja lokanih ljudskih kapaciteta manjina, i sl.) ili širem društvenom kontekstu (npr. u području planiranja i realiziranja lokalnih razvojnih projekata i programa) iniciraju i ostvaruju u suradnji s ili preko drugih odgovarajućih dionika.

Izvadak iz intervjuâ s Zoltanom Čerepešem, zamjenikom načelnika Općine Tordinci iz reda mađarske nacionalne manjine:

“U malim mjestima je malo ljudi koji se žele uključiti u politiku pa imamo stalno dupliranje kadrova. Vrte se isti ljudi. Većina aktivnosti se odvija preko udruga, a ne preko vijeća. Udruge su nosioci aktivnosti. U manjim mjestima je uloga vijeća vrlo upitna. Vijeća nemaju neki izraženiji i samostalniji program rada. Sve se to utopi u aktivnost udruga. No na županijskom nivou već je drugačije. Tu postoji i značajna suradnja među manjinama te djeluje Koordinacija vijeća nacionalnih manjina i ona značajno doprinosu boljem radu manjinskih institucija. U našem manjinskom općinskom vijeću mi imamo i mlađih ljudi što je dobro, ali nema toliko sadržaja da bi isti intenzitet aktivnosti imali i vijeće i udruge. Činjenica je da su u manjim sredinama udruge glavni nosioci aktivnosti, jer imaju i više sredstava (i više izvora financiranja), dok vijeća financijski ovise isključivo o lokalnoj samoupravi. Trebalo bi razmisliti kako, bar u manjim sredinama, izbjeći organizacijski paralelizam, jer za to često nema ni kadrova, a nema ni potrebe.”

3.2. Mogući izvori financiranja programa i aktivnosti od interesa za nacionalne manjine na razini jedinica samouprave – izabrani primjeri

3.2.1. Jedinice samouprave

Kako je u prethodnom tekstu već navedeno, jedinice samouprave nemaju zakonsku obvezu osiguravati financijska sredstva za posebne programe i aktivnosti vijeća

i predstavnika nacionalnih manjina. Nepostojanju zakonske obveze unatoč, brojne jedinice samouprave financijski podržavaju aktivnosti utvrđene godišnjim programima rada manjinskih vijeća i predstavnika. Pojedine jedinice samouprave osiguravaju sredstva i za financiranje projekata i programa manjinskih udruga.

Zbirni pregled planiranih, dodijeljenih i utrošenih sredstava za funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u proračunima lokalne i područne (regionalne) samouprave u 2023. po županijama u eurima

Podaci preuzeti iz Izvješća Vlade Republike Hrvatske o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu za potrebe nacionalnih manjina

Županija	Iznos planiranih sredstava	Iznos ukupno dodijeljenih sredstava	Iznos utrošenih sredstava		Iznos ukupno utrošenih sredstava
			za naknadu troškova za rad članova vijeća i predstavnika	za programe vijeća i predstavnika	
ZAGREBAČKA	315.299,00	269.253,71	188.103,61	79.486,38	267.599,09
KRAPINSKO - ZAGORSKA	/	/	/	/	/
SISAČKO – MOSLAVAČKA	185.796,73	131.745,76	44.722,42	77.933,08	131.745,96
KARLOVAČKA	119.145,17	98.509,87	32.911,75	63.415,28	98.509,87
VARAŽDINSKA	38.215,16	38.557,75	15.317,42	23.240,66	38.557,75
KOPRIVNIČKO – KRIŽEVAČKA	52.564,14	48.785,98	12.465,37	35.097,00	48.785,98
BIJELOVARSKO – BILOGORSKA	91.576,77	80.786,56	17.613,41	60.552,13	78.165,55
PRIMORSKO – GORANSKA	258.916,98	237.440,16	82.510,77	111.729,57	222.998,25
LIČKO – SENJSKA	91.013,83	51.371,95	9.828,11	41.543,84	51.371,95
VIROVITIČKO – PODRAVSKA	47.587,00	55.217,68	17.083,72	33.264,52	55.287,83
POŽEŠKO – SLAVONSKA	42.783,00	22.370,87	9.928,43	6.220,64	22.370,87
BRODSKO – POSAVSKA	71.301,05	70.392,10	26.058,64	41.215,87	67.274,51
ZADARSKA	140.172,14	133.844,33	37.854,10	83.738,07	123.042,59
OSJEČKO – BARANJSKA	262.449,14	235.160,22	40.764,43	186.729,72	233.520,63
ŠIBENSKO – KNINSKA	112.456,40	144.483,09	64.748,51	79.734,58	144.483,09
VUKOVAČKO – SRIJEMSKA	164.791,46	173.778,57	25.069,29	146.392,87	171.462,16
SPLITSKO – DALMATINSKA	211.578,95	201.533,15	40.153,31	40.153,31	201.533,15
ISTARSKA	176.712,43	155.597,48	27.998,24	123.525,24	155.597,48
DUBROVAČKO – NERETVANSKA	73.419,41	73.365,41	22.745,65	50.620,41	73.366,06
MEDIJUMSKA	32.816,00	19.438,55	5.536,05	13.345,40	18.881,45
GRAD ZAGREB	1.039.000,00	992.186,07	545.537,30	446.647,95	992.186,07
RH UKUPNO	3.527.594,76	3.233.819,26	1.266.950,53	1.832.893,05	3.196.740,29

3.2.2. Savjet za nacionalne manjine

Sukladno UZPNM-u, Savjet za nacionalne manjine raspodjeljuje sredstva koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Financijska sredstva koja raspodjeljuje Savjet za nacionalne manjine namijenjena su podupiranju programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina, koje predlažu udruge i ustanove nacionalnih manjina. Savjet ne raspodjeljuje sredstva vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina.

Programi podobni za financiranje iz sredstava državnog proračuna koje raspodjeljuje Savjet za nacionalne manjine podijeljeni su u tri kategorije:

programi kulturne autonomije, koji obuhvaćaju područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija;

programi koji proizlaze iz bilateralnih međunarodnih sporazuma i ugovora o pravima nacionalnih manjina; i

programi kojima se stvaraju pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina.

Korisnici sredstava za programe stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina, kojima se stvaraju materijalne pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina kroz pomoć u održavanju ili izgradnji domova kulture, nabavi opreme i stvaranju prostornih i drugih uvjeta za djelovanje udruga i ustanova, su jedinice samouprave i one su odgovorne za njihovu provedbu.

Pretpostavke koje udruge i ustanove nacionalnih manjina trebaju ispunjavati pri dodjeli financijske potpore putem Savjeta za nacionalne manjine te načini i postupci financiranja programa udruga i ustanova, kao i provedba i praćenje provedbe financiranih programa detaljno su uređeni Kriterijima financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina, koje je donio Savjet za nacionalne manjine.

Detaljne informacije o raspodjeljivanju sredstava državnog proračuna putem Savjeta dostupne su na: <https://savjet.nacionalne-manjine.info/>

3.2.3. Ured Vlade Republike Hrvatske za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

Kao stručna služba Vlade Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina obavlja poslove i provodi aktivnosti usmjerene na učinkovitu i koordiniranu sustavnu provedbu nacionalnih programa, planova, strategija, akcijskih planova, UZPNM-a te međunarodnih dokumenata, kao i na osveščivanje javnosti i sprječavanje zločina iz mržnje koji imaju za cilj poboljšanje zaštite ljudskih prava i prava nacionalnih manjina. U okviru svog mandata Ured, između ostalog raspodjeljuje financijska sredstva namijenjena unaprjeđivanju ostvarivanja prava i zaštite nacionalnih manjina.

Detaljnije informacije o radu Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dostupne su na: <https://pravamanjina.gov.hr/>

Izvadak iz Obrazloženja posebnog dijela Financijskog plana Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za 2026. i projekcija za 2027. i 2028. godinu

“Ured će sukladno djelokrugu nastaviti pratiti i provoditi aktivnosti Operativnih programa za nacionalne manjine 2024.-2028. koje je Vlada Republike Hrvatske donijela kao dio Programa Vlade 2024.-2028. Ured je zadužen da Vladi Republike Hrvatske dostavlja izvješće o provođenju Operativnih programa za prethodnu godinu. Na poziciji Ureda u okviru ove aktivnosti osigurana su i sredstva za pružanje podrške djelovanju udruga nacionalnih manjina s ciljem daljnjeg unaprjeđenja njihovih prava, zaštite i promicanja kulturnog, nacionalnog, jezičnog i vjerskog identiteta te omogućavanje stabilnosti daljnjeg unaprjeđenja njihovog rada, uključujući provedbu programa i projekata koji imaju za cilj razvijanje nacionalnog i vjerskog identiteta, njegovanje i unaprjeđenje jezika i književnog stvaralaštva, razvijanje kulturno-umjetničke djelatnosti, očuvanje i njegovanje nacionalnih, kulturnih i drugih tradicija i običaja pripadnika nacionalnih manjina. Ured dodjeljuje financijsku podršku udrugama nacionalnih manjina i za provedbu kapitalnih projekata odnosno projekata koji imaju za cilj povećanje i očuvanje vrijednosti imovine, ulaganja u zemljišta, građevine i drugu dugotrajnu imovinu kao što su kupnja ili izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija ili adaptacija, energetska obnova, uređenje i opremanje te održavanje društvenih domova, sportskih klubova, kulturnih centara, etno kuća i drugih sličnih objekata u kojima organizirano djeluju pripadnici nacionalnih manjina.”

3.2.4. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih osigurava proračunska sredstva za obrazovne programe i nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina. U okviru svog djelokruga, Ministarstvo npr. objavljuje javne pozive za sufinanciranje posebnih programa nacionalnih manjina i javne pozive za sufinanciranje projekata poticanja obrazovanja nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Detaljne informacije o javnim pozivima dostupne su na: <https://mzom.gov.hr/>

U okviru Javnog poziva za dodjelu sredstava za sufinanciranje posebnih programa nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2025. Ministarstvo je prikupljalo prijave posebnih programa, koji su razvrstani u pet skupina:

- stručno usavršavanje odgojitelja, učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja koji izvode nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina u osnovnim i srednjim školama;
- održavanje literarnih, dramskih i drugih izvannastavnih aktivnosti te drugi oblici školovanja učenika na jeziku i pismu nacionalnih manjina u osnovnim i srednjim školama;

- natjecanje učenika pripadnika nacionalnih manjina u osnovnim i srednjim školama (pisanom, likovnom stvaralaštvu i slično);
- manifestacije obilježavanja značajnih datuma za nacionalne manjine;
- tiskanje časopisa, brošura i knjiga koje pomažu promociji jezika, pisma i kulture nacionalne manjine te se koriste u svrhu edukacije učenika osnovnih i srednjih škola.

Prihvatljivi prijavitelji su udruge i ustanove čije je djelovanje usmjereno na odgoj i obrazovanje djece i mladih pripadnika nacionalnih manjina i/ili na stručno usavršavanje odgojitelja, učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja koji izvode nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine i/ili organizaciju manifestacija obilježavanja značajnih datuma za nacionalne manjine i/ili izdavačku djelatnost vezano uz tematiku nacionalnih manjina ovisno o grupi na koju se prijavitelj prijavljuje, te udovoljavaju općim uvjetima koji su utvrđeni Pozivom.

U okviru Javnog poziva za sufinanciranje projekata poticanja obrazovanja nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2025./2026. školskoj godini, Ministarstvo je prikupljalo projektne prijedloge, koji su razvrstani u dvije skupine:

- program razvoja upravljačkih kompetencija ravnatelja odgojno obrazovnih ustanova koje izvode nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina prema modelu A, B ili C.; i
- održavanje posebnih oblika nastave (zimске škole) za učenike pripadnike nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2025./2026. školskoj godini.

Prihvatljivi prijavitelji su udruge čije je djelovanje usmjereno na: odgoj i obrazovanje djece i mladih pripadnika nacionalnih manjina i/ili na stručno usavršavanje odgojitelja, učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja, a koje izvode nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine te udovoljavaju općim uvjetima koji su utvrđeni Pozivom.

3.2.5. Agencija za elektroničke medije

Agencija za elektroničke medije upravlja Fondom za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, za koji se sredstva osiguravaju iz mjesečnih pristojbi koje naplaćuje Hrvatska radiotelevizija. Sukladno financijskom planu Fonda, Agencija putem javnih natječaja raspodjeljuje sredstva za projekte, programe i sadržaja od javnog interesa kojima se, između ostalog, potiču proizvodnja i objavljivanje audiovizualnih i radijskih programa, kao i sadržaja elektroničkih publikacija usmjerenih na nacionalne manjine.

Način i postupak provedbe javnoga natječaja za sufinanciranje audiovizualnih i radijskih programa te sadržaja elektroničkih publikacija iz sredstava, kao i praćenje trošenja sredstava i ostvarenje programa i sadržaja za koje su dodijeljena uređeni su Pravilnikom o Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija.

Potencijalni korisnici sredstava Fonda su nakladnici televizije i neprofitne televizije, kao i nakladnici radija i neprofitnog radija na lokalnoj i regionalnoj razini; pojedini profitni pružatelji elektroničkih publikacija i neprofitni pružatelji radija i televizije; te neprofitni proizvođači audiovizualnih radijskih programa.

Detaljne informacije vezane uz Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija dostupne su na: <https://aem.hr/kategorija/fond-za-pluralizam/>

3.2.6. Fondovi i programi Europske unije

Detaljne informacije o fondovima i programima EU koji se koriste i provode u Republici Hrvatskoj, uključujući aktualne vijesti, edukacije, događanja, dokumente i kontakte, pozive na natječaje i sl., dostupne su na središnjem internetskom portalu Vlade Republike Hrvatske o EU fondovima i EU programima u Republici Hrvatskoj na: <https://ufondovi.gov.hr/>.

Korisne informacije o EU fondovima i aktualnim pozivima na natječaje mogu se dobiti i na službenoj Facebook stranici Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije za promociju mogućnosti i rezultata EU fondova i EU programa u Republici Hrvatskoj: <https://www.facebook.com/eu.fondovi.hrvatska>

3.2.6.1. Fondovi EU u okviru podijeljenog upravljanja

Institucionalni okvir za korištenje fondova EU u okviru podijeljenog upravljanja i provedba aktivnosti jačanja kapaciteta institucionalnog okvira za korištenje EU fondova te korisnika, partnera i suradnika na projektima financiranim iz EU fondova uređeni su Zakonom o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj (ZIOKFEURH). Podijeljeno upravljanje EU fondovima podrazumijeva partnerski odnos između EU (Europske komisije) i država članica i njihovu zajedničku odgovornost za upravljanje fondovima, odnosno sredstvima iz EU fondova koji su utvrđeni i alocirani za svaku pojedinu državu članicu. Općenito govoreći, država članica je odgovorna za izradu strateških dokumenata za korištenje EU fondova, provedbu utvrđenih mjera i raspodjeljivanje raspoloživih financijskih sredstava korisnicima (npr. javnim tijelima, privatnim poduzećima, organizacijama civilnog društva, i sl.), dok Europska komisija odobrava strateške dokumente za korištenje EU fondova koje je izradila država članica, monitorira provođenje mjere i transferira novčana sredstva iz EU fondova državi članici.

...

U okviru aktualnog višegodišnjeg financijskog okvira 2021.-2027. g., u Republici Hrvatskoj se provode EU fondovi u okviru podijeljenog upravljanja za provedbu četiri cilja:

- Cilj 1.: Kohezijska politika EU, za potrebe koje se provode Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond, Fond za pravednu tranziciju i Europski socijalni fond plus;

- Cilj 2.: Zajednička ribarstvena politika i pomorska politika EU, za potrebe koje se provodi Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akva kulturu;
- Cilj 3.: Sigurnosna politika EU, za potrebe koje se provode Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za integrirano upravljanje granicama, Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike i Fond za unutarnju sigurnost;
- Cilj 4.: Zajednička poljoprivredna politika EU, za potrebe koje se provode Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Europski fond za jamstva u poljoprivredi.

Za manjinske dionike, jedinice samouprave i ostale društvene dionike na lokalnoj i regionalnoj razini od posebnog je interesa razmotriti perspektive korištenja sredstava iz fondova usmjerenih na provođenje Kohezijske politike EU:

- Europski fond za regionalni razvoj, kojim se podržavaju mjere usmjerene na smanjenje razlika i nejednakosti u razinama razvijenosti europskih regija te poboljšanju životnog standarda u regijama u najnepovoljnijem položaju;
- Kohezijski fond, kojim se podržavaju mjere usmjerene na unaprjeđenje prometne povezanosti i zaštite okoliša;
- Fond za pravednu tranziciju, kojim se podržavaju mjere na područjima koja se suočavaju s društveno-ekonomskim izazovima vezanim uz tranziciju prema klimatskoj neutralnosti EU;
- Europski socijalni fond plus, kojim se podržavaju mjere koje doprinose provođenju socijalnih i obrazovnih politika EU, kao i politika u području zapošljavanja i vještina, uključujući strukturne reforme u tim područjima.

ZIOKFEURH-om je uređeno da se u razdoblju 2021.-2027. g. sredstva EU fondova usmjerena na provođenje Kohezijske politike u Republici Hrvatskoj koriste temeljem sljedećih programa:

1. Programi kojima se podržava cilj "Ulaganje za rast i radna mjesta":
 - Operativni program Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027.;
 - Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027.; i
 - Integrirani teritorijalni program 2021. – 2027.
2. Programi koji se financiraju iz sredstava Europskog fonda za regionalni razvoj, kojima se podržava cilj "Europska teritorijalna suradnja":
 - IPA program prekogranične suradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora;
 - IPA program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija;
 - Program prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska;
 - Program prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska;
 - Program prekogranične suradnje Italija – Hrvatska;
 - Program transnacionalne suradnje Središnja Europa;

- Program transnacionalne suradnje Euro – Mediteran;
- Program transnacionalne suradnje dunavske regije;
- Program transnacionalne suradnje IPA Adrion;
- Program međuregionalne suradnje INTERREG EUROPE;
- Program međuregionalne suradnje INTERACT;
- Program međuregionalne suradnje URBACT;
- Program međuregionalne suradnje ESPON.

Primjer korištenja sredstava Europskog socijalnog fonda plus - Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali za potrebe pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj

Izvadak iz Obrazloženja posebnog dijela Financijskog plana Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za 2026. i projekcija za 2027. i 2028.:

“Tijekom 2026. godine planiran je početak provedbe nekoliko projekta izravnih dodjela financiranih iz ESF+ programa: Jednakost, uključivanje, participacija i integracija Roma i Podrška jednakosti - snažniji sustav i učinkovito planiranje i uključivanje nacionalnih manjina, planira se raspisivanje ograničenog otvorenog poziva kroz projekt Jednakost, uključivanje, participacija i integracija Roma – centri u zajednici (pilot projekt) kao i otvoreni poziv Prevencija diskriminacije i pružanje potpore žrtvama gdje će sredstva biti dodijeljena organizacijama civilnog društva, jedinicama lokalne, područne (regionalne) samouprave, odgojno-obrazovnim ustanovama, ustanovama za obrazovanje odraslih i znanstvenim organizacijama s ciljem poboljšanja nacionalnih standarda zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije te pružanja izravne pomoći žrtvama jačajući njihove kapacitete za ravnopravno društveno participiranje. Krajem 2026. godine planira se započeti projekt Jednakost, uključivanje, participacija i integracija Roma – zdravlje. Tijekom 2026. godine planira se i raspisivanje još jednog otvorenog poziva čije ugovaranje se očekuje u 2027. godini - Jednakost, uključivanje, participacija i integracija Roma – JUPI 1, gdje će se dodijeliti bespovratna sredstva jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacijama civilnog društva, lokalnim i regionalnim razvojnim agencijama, vijećima nacionalnih manjina te pravnim osobama s javnim ovlastima s ciljem zaštite i promocije prava pripadnika nacionalnih manjina u RH kao potencijalnim prijaviteljima. Također, tijekom 2027. godine planirana je i posljednja izravna dodjela Uredu u okviru ESF+ programa: Jednakost, uključivanje, participacija i integracija Roma – zapošljavanje. Svi projekti planirani su u strateškim dokumentima Ureda – u Nacionalnom planu za uključivanje Roma za razdoblje 2021. – 2027. i Nacionalnom planu zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine.”

3.2.6.2. Programi EU

Programi Unije predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja EU u svrhu promicanja suradnje između država članica i između država članica i pojedinih država kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja za članstvu u EU u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama EU-a, a provode se prema dva modela provedbe: centraliziranom i decentraliziranom.

Za provedbu programa prema centraliziranom modelu provedbe odgovorna su i zadužena tijela Europske komisije, odnosno Opće uprave koje u okviru svog djelokruga odlučuju o vrsti, trajanju i raspoloživom proračunu pojedinog programa te raspisuju pozive na dostavu projektnih prijedloga. U pojedinim slučajevima Opće uprave provedbu pojedinih programa povjeravaju specijaliziranim Izvršnim agencijama Europske komisije.

Decentralizirani model provedbe podrazumijeva prenošenje provedbene strukture na nadležna nacionalna tijela država članica. Zaključkom Vlade Republike Hrvatske utvrđena su tijela državne uprave nadležna za koordinaciju sudjelovanja Republike Hrvatske u Programima Unije u financijskom razdoblju 2021.-2027. te propisano sudjelovanje nadležnih tijela državne uprave provedbi programa Unije. Glavnim nacionalnim koordinatorom za aktivnosti vezane uz sudjelovanje Republike Hrvatske u pojedinim Programima Unije utvrđeno je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU.

...

Neki od Programa Unije koji mogu biti od interesa za lokalne i regionalne manjinske i ostale dionike su:

- **Program LIFE** jedini je financijski instrument EU u potpunosti posvećen ciljevima zaštite okoliša, prirode i klime. Program u potpunosti daje podršku ciljevima Europskog zelenog plana u području transformacije EU u ravnopravno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem nema emisija stakleničkih plinova u 2050. godini i gdje je gospodarski rast odvojen od korištenja resursa. Programom se financiraju aktivnosti u području zaštite, očuvanja i jačanja prirodnog kapitala EU-a te zaštite zdravlja i dobrobiti građana od rizika i utjecaja povezanih s okolišem i klimom.

Prihvatljivi prijavitelji su pravne osobe registrirane na području EU: javna tijela, privatne komercijalne organizacije i neprofitne organizacije (udruge).

Prihvatljive države su države članice EU, Island, Ukrajina, Moldavija, Sjeverna Makedonija, Crna Gora i, u iznimnim slučajevima, treće zemlje.

Otvaranje natječaja u 2026. očekuje se u mjesecu travnju, a rokovi za prijavu projekata su obično u rujnu tekuće godine.

Nacionalna kontakt točka za Program LIFE u Republici Hrvatskoj je Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije.

Informacije o Programu dostupne su na: <https://lifeprogramhrvatska.hr/hr/>

- **Erasmus+** je najveći program EU za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport. U okviru programa financiraju se i provode projekti mobilnosti i suradnje u svrhu boljeg obrazovanja i uključivijeg društva, osmišljavanja inovativnih rješenja i stjecanja vještina budućnosti. Program obuhvaća mobilnost u svrhu učenja (stručna praksa, tečajevi, poučavanje, razmjena iskustava), suradnička partnerstva i projekte za inovacije i izvrsnost te mogućnost Erasmus akreditacije za trajnu podršku organizacijama.

Sudionici programa mogu biti različite organizacije, uključujući škole, fakultete, udruge, poduzeća te lokalne i regionalne vlasti, kao i pojedinci – učenici, studenti, nastavnici, treneri, polaznici programa za obrazovanje odraslih, volonteri i mladi profesionalci.

Pozivi za dostavu projekata za 2026. po aktivnostima i područjima programa objavljuju se više puta godišnje na <https://www.ampeu.hr/natjecaji>

Tijelo akreditirano za provedbu programa u Republici Hrvatskoj je Agencija za mobilnost i programe Europske unije (AMPEU).

Više informacija o programu i mogućnostima sudjelovanja dostupno je na: <https://www.ampeu.hr/erasmus>; <https://www.ampeu.hr/erasmus/koraci-za-sudjelovanje-2025>; i <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/erasmus-programme-guide>

Primjer sudjelovanja u Erasmus+ programu

U sklopu Erasmus+ projekta “Zajedno možemo sve!” Romski resursni centar iz Darde povezoao je mlade iz Hrvatske, Slovenije i Mađarske u cilju osnaživanja romske zajednice kroz obrazovanje, kulturu i međusobno razumijevanje. Projekt je financiran s više od 36 tisuća eura iz programa Erasmus+.

- **Europske snage solidarnosti** su program za volontiranje i solidarne aktivnosti za mlade od 18 do 30 godina. Program je usmjeren na aktivnosti kojima se jača solidarnost kroz volontiranje i provedbu aktivnosti u područjima pomoći izbjeglicama, međugeneracijske solidarnosti, brige za ranjive skupine i osobe s manje mogućnosti, održivog razvoja, pomoći i osnaživanja žrtava nasilja, pomoći životinjama, itd. Europske snage solidarnosti obuhvaćaju decentralizirane aktivnosti, uključujući volonterske projekte u trajanju od dva tjedna do dvanaest mjeseci te lokalne inicijative i projekte solidarnosti, kao i centralizirane aktivnosti, poput volonterskih timova u područjima visokog prioriteta i volontiranja u području humanitarne pomoći.

Prihvatljivi prijavitelji su udruge, organizacije za zaštitu ljudskih prava, ustanove za pomoć ranjivim skupinama, organizacije za zaštitu prirode, socijalna poduzeća, odgojni domovi, neformalne skupine mladih.

Pozivi za dostavu volonterskih projekata i projekata solidarnosti za 2026. objavljuju se na <https://www.ampeu.hr/natjecaji>

Tijelo akreditirano za provedbu programa u Republici Hrvatskoj je Agencija za mobilnost i programe Europske unije (AMPEU).

Više informacija o programu i mogućnostima sudjelovanja dostupno je na: www.europkesnagesolidarnosti.hr i https://youth.europa.eu/solidarity/organisations/calls-for-proposals_hr

- **Građani, jednakost, prava i vrijednosti** je program EU usmjeren na pružanje potpora građanskom aktivizmu, promicanju jednakosti za sve te provedbi prava i vrijednosti EU. Opći cilj programa je zaštita i promicanje prava i vrijednosti sadržanih u Ugovorima i Povelji EU o temeljnim pravima i u primjenjivim međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima, osobito kroz podršku organizacija civilnog društva i drugih dionika koji su aktivni na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i transnacionalnoj razini, te poticanje građanskog i demokratskog sudjelovanja, radi očuvanja i daljnjeg razvoja otvorenih, demokratskih, ravnopravnih i uključivih društava utemeljenih na pravima i vladavini prava. Program posebno potiče sudjelovanje regionalnih i lokalnih organizacija civilnog društva.

Prihvatljivi prijavitelji su organizacije civilnog društva, jedinice samouprave, instituti, fakulteti, škole, muzeji, kulturne ustanove, lokalne akcijske grupe (LAG-ovi), međunarodne organizacije, tijela javne vlasti.

Prihvatljive države su države članice EU, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Srbija, Ukrajina, Moldavija, Sjeverna Makedonija.

Nacionalna kontakt točka za program Građani, jednakost, prava i vrijednosti u Republici Hrvatskoj je Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Više informacija o programu i mogućnostima sudjelovanja dostupno je na: <https://www.cerv.hr/>

- **Kreativna Europa** je program EU za podršku kulturnim i kreativnim sektorima. Ciljevi programa su očuvanje, razvoj i promicanje europske kulturne i jezične raznolikosti i baštine te povećanje konkurentnosti i gospodarskih potencijala kulturnih i kreativnih sektora, posebno audiovizualnog sektora.

Ovisno o pojedinom pozivu za dostavu projektnih prijedloga, prihvatljivi prijavitelji mogu biti različite kategorije pravnih osoba, ali i npr. umjetnici i kulturni profesionalci zainteresirani za međunarodnu suradnju i razmjenjivanje znanja.

Nadležno tijelo za program Kreativna Europa u Republici Hrvatskoj je Desk Kreativna Europa - potprogram Kultura / Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske.

Više informacija o programu i mogućnostima sudjelovanja dostupno je na: <https://deskultura.hr/>

3.2.7. *Matične države, domaće i inozemne zaklade, druge međunarodne organizacije...*

Mogući izvori (su)financiranja pojedinih programskih aktivnosti manjinskih vijeća i predstavnika, kao i udruga nacionalnih manjina mogu biti namjenski fondovi koje u ciljane svrhe osiguravaju i raspodjeljuju matične države, domaće i inozemne privatne i javne zaklade, druge međunarodne organizacije (npr. Vijeće Europe, Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OESS), različite agencije Ujedinjenih Naroda (UN)), i sl. Financiranje iz tih izvora ovisi, između ostalog, o ispunjavanju uvjeta za sudjelovanje u svakom pojedinom pozivu ili natječaju.

Za institucije i udruge pojedinih nacionalnih manjina svojevrsnu prednost pri iznalaženju izvora financiranja ili sufinanciranja njihovih programskih aktivnosti predstavlja činjenica da neke od zemalja imaju institucionalizirani sustav financiranja, bilo posredstvom ministarstava vanjskih poslova, bilo posredstvom ureda koji se bave zaštitom njihove dijaspore i nacionalne zajednice u drugim državama, bilo posredstvom posebnih u te svrhe osnovanih zaklada.

Primjeri (su)financiranja programskih aktivnosti od strane matične države i zaklada
Izvadak iz intervjua s Zoltanom Čerepešem, zamjenikom načelnika Općine Tordinci iz reda mađarske nacionalne manjine:

“Naša kulturna udruga se može natjecati na neke fondove mađarske Vlade. Postoje fondovi za kulturne aktivnosti manjinskih zajednica izvan Mađarske i tu se i mi redovito natječemo. Ti fondovi i zaklade podražavaju rad udruga, manifestacija te nabavu potrebne opreme za realizaciju pojedinih manifestacija od narodnih nošnji do tehničke opreme te osiguravaju i sredstva za neke potrebne kadrove kao što su npr. plesni voditelje, koreografi i sl., a bez kojih bi rad udruga bio znatno otežan.”

Izvadak iz intervjua s Damirom Malinom, predsjednikom Koordinacije vijeća i predstavnika češke nacionalne manjine u RH i predsjednikom Koordinacije nacionalnih manjina u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji:

“Naša češka nacionalna manjina provodi mnoge projekte preko svojih udruga i preko njihove suradnje s našom maticom, Češkom Republikom. Nažalost nemamo ugovor o bilateralnoj suradnji s matičnom državom kao što to imaju npr. Talijani, Srbi ili Mađari, ali puno programa odrađujemo uz pomoć nadležnih institucija u Češkoj i to s različitih područja od kulture i turizma da nekih gospodarskih projekata. Naravno sve to donosi i koristi našoj ukupnoj sredini i to se prepoznaje i cijeni i to stvara i doprinosi kvaliteti ukupne međunacionalne situacije na našem području. Tu su značajni kulturni projekti od multikulturalnog centra koji se gradi u Tkonu na otoku Pašmanu, preko dogradnje čeških škola što sve financiraju i Hrvatska i Češka zajedno, ali isto tako i značajni gospodarski projekti. Tako Bjelovarsko-bilogorska županija ima vrlo dobre i razgranate ekonomske veze s Plzenskom i Južnomoravskom regijom, s Plzenom i Brnom, a svemu tome doprinosi naša češka zajednica.”

BILJEŠKA O AUTORU

Ljubomir Mikić diplomirani je pravnik i master politolog za međunarodne poslove, s više od 25 godina profesionalnog iskustva u područjima ljudskih i manjinskih prava, vladavine prava, antidiskriminacije, dobrog upravljanja, razvoja i demokratizacije u Hrvatskoj i jugoistočnoj Europi. Profesionalno iskustvo stjecao je radom u nevladinom sektoru, državnoj upravi i kao nezavisni konzultant. Posjeduje višegodišnje iskustvo u radu, suradnji i komunikaciji s vladinim institucijama, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te neovisnim državnim institucijama i nevladinim sektorom u Republici Hrvatskoj te međunarodnim i inozemnim nevladinim organizacijama i relevantnim međunarodnim međuvladinim organizacijama.

Sudjelovao je u planiranju, izradi, koordinaciji, praćenju i vrednovanju niza nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih programa i projekata te osmišljavanju, iniciranju i provođenju brojnih tematskih radionica, edukacija, javnih sastanaka i rasprava o zaštiti nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Autor je i suautor više analiza, izvještaja, članaka, priručnika, publikacija i zagovaračkih dokumenata iz područja zaštite i ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, uključujući pet alternativnih izvještaja o primjeni Okvirne konvencije Vijeća Europe za zaštitu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te dva priručnika za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama samouprave. Dugogodišnji je suradnik Instituta STINE.

BILJEŠKE

institut
STINE

Šetalište Bačvice 10
21000 SPLIT, Croatia

tel./fax: ++385/21/488-945

e-mail: stina@st.t-com.hr • stina@zamir.net

web: www.stina.hr